БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 26 (11930)

1969 оной январиин 31, пятница

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ НГАЛТАДА— ХИМ БЭЛЭДХЭЛ

16-да болохоёо байгаа городуудай, аймагуудай, сельскэ, со- посёлогуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй һунгалта- тулэг хаһадаа оробо. Газетымнай үсэгэлдэрэй номерто айма- ажалшадай депутадуудай Соведүүдые һунгаха аймагуудай һунгуу- комиссинуудые бүридүүлэн баталһан Буряадай АССР-эй Верховно Президиумэй Указ толилогдоо. Ниитын организацинуудай, ажал- гшэдэй үргэн суглаанууд боложо, сельскэ, сомоной, посёло- округуудай һунгуулиин комиссинуудта эдэбхитэй түлөөлэгшэд гэдэн, комиссинуудай бүридэл нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэ- үүдээр баталагдажа һаядаа дүүрэхэнь. Һунгуулиин участогуу- байгуулха, комиссинуудыень томилхо, һунгалтада бэлэдхэ- хи хүдэлмэриие дүримеэр хараалагдаһан саг болзор соонь гүй- бэелүүлхын тула нютагай партийна, соведэй болон бусад организацинууд, эмхи зургаанууд ехэхэн хүсэлэлгэ, оролдолго байна.

гай Соведүүдэй ээлжээтэ һунгалта В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 бүхы ороной эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байһан дэбжэлтэ ехэтэй үе хэнь. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы дүрбэдэхи жэлэй түсэб болзорһоонь урид, үлүүлэн дүүргэхын түлөө үдэр бүри тэйгээр дэлгэржэ байһан социалис мүрысөө толгойлогшо ню- зургаанудай эдэбхи үүсхэлые бүри дээшэлүүлхэ, албан за- эмхидхэл, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулха Соведүүдэй һунгалта үнгэргэгдэхэ, нютагай засагай шэнээр һун- зургаанууд бүхы хүдэлмэреэ бүри һайнаар ябуулха болоно.

алтада бэлэдхэл хадаа Соведүүдэй хэр хүдэлжэ байһыень эли- һоной шалгалта гээшэ. Һунгагшадай захяанууд ямараар Соведүүд, тэдэнэй эмхи зургаанууд өөһэдынгөө уялга, зорил- ээр бэелүүлнэб гэжэ согсолон хаража үзэхэдэ, һунгалтада бэ- таатай зохид хаһа болоно. Мүнөө. һунгалтын урда тээ үнгэр- гаа ажалшадай суглаанууд дээрэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ коми- үргэлжын комиссинууд, депутадууд өөһэдынгөө ажал хэрэг хэхэ, һунгагшадай зүгһөө ороһон ажаглалта, һанамжа, ду- согсолон бүридхэхэ, тэдэниие дүүргэлтэ болгохын тула то- абаха уялгатай. Энэ талаар жэшээ болгон дурдабал, Зага- нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, депутадууд бул- гшадайнгаа урда тоосоод байна. Ажалшадай һанамжа, захяа- ээргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал олонхи сомоной, сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсээ. Гэхэтэй хамта һунгал- үеэр ажалшадтай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхэ орол- бүхы Соведүүдэй зүгһөө гаргагдана гэхын аргагүй. Энэ ду- усадхагдаха зэргэтэй.

һунгуулиин участогай хүдэлмэридэ гол анхарал ёһотой. Участково комиссинуудай хүдэлдэг предприяти, гэр байшангуудта агитпунктнууд нээгдэжэ, һунгалтада агитаторнуудай урда табигдаһан зорилгонуудые зүбшэн семинарнууд зарлагдана.

-Үдэ городой Советскэ райондо эмхидхэгдэһэн агитпунктнуудай үдэрһөө һайнаар хүдэлжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, хүдөө хүтэлбэрилэгшэдые бэлдэдэг һургуулиин дэргэдэхи агитпунктда тухай литературын витринэ табигданхай, агитаторнуу- ээлжээгээр дежурлана. Мүн тэдэнэр ажалшадай гэр бай- хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Һунгагшадай список һонордохохо хэ- туһаламжа үзүүлнэ. Гэбэшье үшөөл олон газарта, илангаяа зарим бригада, отделенинүүдтэ агитпунктнууд хүсэд тэдэниие эмхидхэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри унжагайруулагда- комиссинуудта шударгы, эдэбхитэй нүхэд дэбжүүлэгдэнэ. хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэһээ, һунгагшадай список зүбөөр соонь һунгуулиин участогта үлгэхэһөө эхилээд, һунгагшадай кабинануудые зохидоор түхеэрхэ хүрэтэр һунгуулиин учас- хүдэлмэри ябуулха болоно. Тэндэхи хүдэлмэриин ямар эмхидхэгдэжэ байһан тухай нэн түрүүндэ эхин партийна органи- сельскэ Соведэй гүйсэдком ходо шалгажа, хэрэгтэй сагтань байха ёһотой.

депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ ажалшадай суглаанууд һун- бэлэдхэлэй шиидхэхы үень болоно. Арадай депутадуудта кандида- эрхим хүбүүд, басагадуудай нэрлэгдэхэнь лабтай. Тиин урдахи суглаануудые, уулзалгануудые эрхимээр үнгэргэхын бэлэдхэл хэрэгтэй. Кандидадуудай намтартайнь һунгагша бүхэ- суулха, совет демократиин гол ёһонуудые гүнзэгыгөөр арад зон- хын тула агитаторнууд өөһэдөө һайн бэлэдхэлтэй байха зэргэ- партийна организацинууд агитаторнуудаа үе үе суглуулжа, семинар, үнгэргэдэг, тэдэнэрэй хүдэлмэри тухай тоосоо шагнадаг, дүй абалсуулдаг байхань шухала.

өөртэжэ байгаа һунгалтада эрхимээр бэлдэжэ, политическэ гүн шанартай энэ хэмжээ ябуулгые үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ гээшэ организацинуудай, засагай зургаанудай, ниитын эмхинүүдэй, ажалшадай шухала зорилго болоно.

РОССИН АЖАЛАЙ АМЖАЛТАТА АЛХАМ

РСФСР-эй арадай ажахые 1968 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай

Россин Федерациин ажалшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлээд, ажахын ба соёл байгуулалтада, арадай байдал саашадань улам һайжаруулха зорилгодо үнгэрэгшэ жэлдэ нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. Энээн тушаа «РСФСР-эй арадай ажахые 1968 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай» гэһэн РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

КПСС-эй XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые удаа дараалан бэелүүлһэнэй ашаар, республика дотор түсэбөөр хараалагдаһантай жэшэбэл, национальна олзын, промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй, транспортаар ашаа зөөлгын, розничэ эд бараанай эрьесын, хүн зоной бодото олзын эрилэ темпынь бүри түргэдөө.

РСФСР-эй экономикын, соёл культурын, арад зоной байдалай 1968 ондо үргэн дэбжэһые иимэ тоонууд гэршэлнэ. (1968 ониие 1967 оной хитой жэшэһэн процентээр): национальна доход—107; промышленностиин продукци—107,8; хүдөө ажахын продукци — 104,5; гүрэнэй ба кооперативна предприятинуудай, эмхи зургаануудай гол фондынуудые ашаглан хэрэглэлгэ (колхозууд ба хүн зонойхиие оруулангүй) —107; капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололго—109; арадай ажахыдахи хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай тоо—103 процент болоо.

Промышленна үйлэдбэриин түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Бүхы арадай ажахын техническэ дэбжэлтэ хангадаг һалбаринуудта—электроэнергетикэ, химическэ, нефтехимическэ промышленностьда, машина бүтээлгэдэ—промышленна үйлэдбэри бүлюу түргэнөөр хүгжэһэн байна.

Хүдөө ажахын талаар горитой амжалтанууд туйлагдаа. Республика дотор урда жэлнүүдэйхиһээ үлүүлхэ ургаса—109,4 миллион тонна ороохо тарян хуряагдан абтаа. Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлээ.

Бүхы түхэлэй транспортнууд саашадаа хүгжөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ нефтиин, байгаалиин газай, хара ба үнгэтэ металлай рудагай, химическэ түүхэй эдэй шэнжэлэгдэһэн нөөсэнь бүри ехэ болоо.

1968 оной эсэс тээшэ промышленностиин 16,5 мянган предприяти түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ үргэлжэлөө. Промышленна бүхы продукциин 76 процентнь, ашаг олзын 80 үлүүтэй процентнь эдэ предприятинуудай хубида хүртэнэ.

Научно-техническэ дэбжэлтын саашадал хүгжэһэнэй үндэһөөр арадай ажахын хүгжэлтэ туйлагдаа. Эрдэмтэд, конструкторнууд, үйлэдбэришэд хоёр мянга үлүүтэй шэнэ түхэлэй машинанууд, механизмууд болон бусад түхеэрэлгэнүүдые, мянга шахуу приборнуудые ухаалан зохёогоо, бүтээн гаргаа.

Уралан нарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой 1,8 миллион шахуу дурадхалнууд арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэжэ, жэлэй туршада 1,2 миллиард түхэриг алмаха арга олгоо.

Промышленностиин зүгһөө продукци худалдаха жэлэй түсэб бүхыдөө 102 процент дүүргэгдээ. Түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй туршада промышленна продукциин хэмжээн 28 процент үлүүтэйгээр дээшэлээ, тиихэдээ эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ 26,5 процентээр нэмээ.

Республикын промышленностьдахи ажалай бүтээсые 1967 онойхитой жэшэбэл, 4,5 процентээр дээшэлээ. 1967 онойхитой жэшэбэл, ашаг олзомнай 11 процентээр нэмэбэ.

1968 ондо 411 миллиард киловатт-час электроэнерги, 252 миллион тонно нефть, 79,5 миллиард кубическа метр газ, 330 миллион тонно нүүрһэн үйлэдбэрилэн гаргагдаа.

Нефть, газ ба нүүрһэ гаргажа абаха түсэб үлүүлэгдээ. Баруун Сибириин нефть абалга жэлэй туршада соо хоёр дахин ургажа, 12 миллион тонно болоо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 37,6 миллион тонно шэрэм, 57,6 миллион тонно булад үйлэдбэрилэгдөө, 58,4 миллион тонно түмэрэй руда малтан абтаа. Минеральна үтэгжүүлгэ 1,7 миллион тонно үлүү ехээр гаргагдаа. Химическэ утаһа гаргалга жэлэй туршада 27,6 мянган тонноор нэмээ. Синтетическэ каучук, аммиак, пластмасса ба синтетическэ дабирхай үйлэдбэрилгэ ехэ болоо.

Машина бүтээлгын хүгжэлтэ иимэ тоонуудаар харуулагдана: 1968 ондо бүхыдөө 11,2 миллион киловатт хүсэтэй турбинанууд, түмэр отолдог 106 мянган станок, бүд нэхэдэг 16,8 мянган станок, 647,8 мянган автомобиль, 178 мянган трактор бүтээн гаргагдаа.

1968 ондо цемент, хабсаргагдамал түмэр-бетон, шифер, сонхын шэл үйлэдбэрилэн гаргалга дээшэлээ гэжэ РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Хүн зон 1968 ондо 5,029 миллион дүрбэлжэн метр нумаажан бүд, 317 миллион паар арһан гутал абаа. Урда жэлэйхитэй жэшэбэл, бүд нэхэлгэ 196 миллион дүрбэлжэн метрээр, оёмол хубсаһан—1,1 миллиард түхэригөөр нэмээ.

Эдеэ хоолой промышленностиин олонхи продуктнуудые үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. 1968 ондо 6 миллион тонно мяхан, 1,4 миллион тонно колбасна зүйлнүүд, 3,2 миллион тонно элһэн саахар, 4,1 миллиард баанха консервэ үйлэдбэрилэн гаргагдаа.

Соёлой, ажаһуудалай хэрэглэмжын ба ажахын хэрэгсэлэй эд товар үйлэдбэрилхэ түсэб мүн лэ үргэлжэ дээрээ үлүүлэн дүүргэгдээ.

Гэхэтэй хамта продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха, нөөсэлэлгэ хэхэ даабаринуудые дүүргээгүй хэдэ хэдэн предприятинууд бии гээд мэдээжэл соо тэмдэглэгдээ.

Россин Федерациин хүдөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилгые мүнгэндэ оруулбал, 1968 ондо 41 миллиард үлүүтэй түхэригэй болоо гэхэ гү, али 1967 онтой жэшэбэл, 4,5 процентээр нэмээ гээд хүдөө ажахын хүгжэлтые тодорхойлон харуулһан бүлэг соо хэлэгдэнэ. Түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй туршада хүдөө ажахын продукци 18,1 процентээр нэмээ.

1968 ондо элүүриин газар уһалха, уһанда нуража хүрьһэнэй муудалаг ябадалтай тэмсэхэ, уһалагдадаг газар таряалан хүгжөөхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Колхоз болон совхозууд ерэхэ хабартаа тариха ороохото ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгөөр хүсэд хангагданхай; үрэһэ хүрэнгын шанар һайжараа. 68 миллион гектар намарай паар хахалагдаа, 198 миллион тонно органическа үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулагдаа.

Ороохо таряа, тоһолиг ургамалнууд, саахарай свёкло, хартаабха, үрэ жэмэс, мал ба шубуу, һү, үндэгэ, ноохо худалдаха 1968 оной гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэ. Овощ худалдан абаха түсэб дүүргэгдэнгүй үлөө.

1961—1965 онуудайхитай жэшэбэл, 1968 ондо дунда зэргээр 53 процентээр ехэ ороохо таряан худалдан абтаа. Оренбургска, Саратовска, Волгоградска, Куйбышевска, Челябинска, Курганска областьнууд, Красноярска ба Краснодарска хизаарнууд, Башкирай, Татарай АССР-нүүд орондоо ургаса таряа ехээр тушаагаа.

Республикын совхозууд бүхы дээрээ 1968 оноо ашаг олзотойгоор дүүргэв. 299 совхоз ажахын тоосоондо хүсэд оруулагдаа. Эдэ совхозуудай олзо оршонь нэмэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахыдахи капитальна барилгын ехэ программа бэелүүлэгдээ. Хүдөө ажахын барилгын ба бусадшье хүдэлмэридэ элдэб янзын материалнууд ба техникэ ехээр үгтөө.

Хэдэ хэдэн областьнууд ба хизаарнууд, автономито республиканууд хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөлгөөр амжалтануудые туйлахатайгаа хамта, үшөө хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудтай байгаа гээд РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо тэмдэглэгдэбэ. Олонхи ушарта муу сортын үрэһэ хүрэнгөөр тарилга хэгдэнэ, техникэ үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ, газар уһалха ба химизацилха хэрэг муугаар бэелүүлэгдэнэ, газар таряалангай, илангаяа мал ажалай хүшэр хүдэлмэри дутамаг муугаар оньһоjоруулагдана.

Транспортын ба хэлхеэ холбооной хүдэлмэриин түс түс зүйлнүүдые харуулһан баримтанууд мэдээсэл соо дурдагдана.

Бүхы түхэлэй транспортнуудай ажалай бүтээсэ, тэдэнэй олзо, ашаг дээшэлээ.

1968 ондо РСФСР-эй газар дээрэ гүрэнэй ба кооперативна предприятинууд болон эмхинүүдээр (колхозууд ба хүн зониие хараада абангүй) 29,4 миллиард түхэригэй гол фондынууд ашаглагдаа. Жэлэй туршада промышленна томо 150 предприяти, мүн хүдэлжэ байдаг предприятинууд дээрэ олон тоото цехүүд ба үйлэдбэриин талмайнууд ашаглалгада оруулагдаа.

Колхозуудай хоорондын барилгын эмхинүүд, 1967 онтой жэшэбэл, хүдэлмэриингөө хэмжээе 1968 ондо дээшэлүүлжэ, түсэбөө дүүргэв.

Томо панельнэ гэр байра барилгын тоогой хэмжээн дээшэлжэ, 10 миллион дүрбэлжэн метр шахуу гэр байра ашаглалгада оруулагдаа.

Арад зоной баян дэлгэр, болбосон байдалай хэмжээнэй, дээшэлһэн ушар иимэ тоонуудаар харуулагдана: РСФСР-эй национальна доход жэлэй туршада 7 процентээр дээшэлээ. Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай һара бүриин салин хүлһэн, 1967 онтой хэшэбэл, дунда зэргээр 8 процентээр нэмэжэ, 116 түхэриг, харин ниитын эд хэрэглэлэй фондынуудһаа үгтэдэг тэдхэмжэнүүд ба хүнгэлэлтэнүүдые хараада абабал, 156 түхэриг болоо. Колхознигуудай абадаг ажалай түлөөһэн дээшэлээ.

1968 оной январиин 1-һээ арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэд, алба хаагшадай тарифна салин түлөөһэнэй ба салин хүлһэнэй хэмжээн дээшэлүүлэгдэнхэй.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничэ эд товарай эрьесэ 1968 ондо 78,8 миллиард түхэриг болоо гэхэ гү, али 1967 онойхиһоо 6 миллиард түхэригөөр дээшэлээ. Мяха, колбасна зүйлнүүд ба мяханай бусад продуктнууд, загаһа, малай ба ургамалай тоһо, һү ба бусад продуктнуудые хүн зондо худалдалга улам һайжараа.

Арад зоной ажабайдалай һайжархатай хамта, промышленна эд товар худалдалга нэмээ.

РСФСР дотор гэр байрын, соёлой, ажаһуудалай барилга ехээр хэгдээ. 6 миллион үлүүтэй хүн шэнэ байрануудта орожо түбхинөө, мүн энээнһээ урид баригдаһан гэрнүүдээ һэльбэн һайжаруулаа.

Арадай гэгээрэлэй, эрдэм наукын ба соёлой талаар амжалтанууд туйлагдаа. 1969 оной эхиндэ 43 миллион хүн элдэб һуралсалда хабаадаһан байгаа.

РСФСР-эй ВУЗ-ууд ба техникумүүд үнгэрэгшэ жэлдэ дээдэ эрдэмтэй 300 мянган мэргэжэлтэниие, түсхай дунда мэргэжэлтэй 532 мянган хүниие бэлдэжэ гаргаа. Профессионально-техническэ һуралсалай училищинууд арадай ажахын элдэб һалбаринуудта шухала 840 мянган залуу мэргэжэлтэн гэхэ гү, али 1967 онтой жэшэбэл, 70 мянгаар олон мэргэжэлтэдые бэлдээ.

Республика дотор эмнэлгын ба үбшэнһөө һэргылүүлхэ эмхи зургаанууд олошороо, медицинскэ туһаламжын шанар ба болбосорол дээшэлээ. Санаторинууд, амаралтын байшангууд, пансионадуудтахи һууринуудай тоо олошороо.

• • •

РСФСР-эй хүн зоной тоо 1969 оной январиин 1-нэй байдалаар 128,4 миллион болоо.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. В. МОЛОНОВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

публикын соёл культура ба ын талаар габьяатай бай- түлөө «Байкал» гэжэ дуу арай ансамблиин директор Молонов Василий Васильевичта Буряадай АССР-эй соёл культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
оной январиин 29.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

«БАЙКАЛ» ГЭЖЭ ДУУ БА ХАТАРАЙ АНСАМБЛИИН ТИСТНУУДТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ:

публикын хүгжэм ба хорео- еска искусство хүгжөөхэ габьяатай байһанайнь тү- ряадай АССР-эй габьяата гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ үнүүдтэ олгохо:

1. Матоваров Эрнест Адушеевичтэ—баледэй солист.
2. Фатеев Михаил Андреевичтэ—баледэй солист.
3. Халбаева Людмила Федоровнада—хоорой солист.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
оной январиин 29.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Е. Ф. ВИКУЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭН ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

дай гэгээрэлэй эмхинүүдтэ жэлдэ аша үрэ ехэтэйгээр һанайнь түлөө, 60 наһатай гэйнь дашарамдуулан, -Үдэ хотын найман жэлэй 6-дахи һургуулиин директор нүхэр Викулов Евгений Федоровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
оной январиин 29.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ иимэ хүнүүдтэ олгохо:

1. **Будаева** Будажаб Дмитриевнада—Баргажанай аймагай Барханай дунда һургуулиин эхин класуудай багша.
2. **Булнаев** Дмитрий Баировичта—Улаан-Үдэ хотын 3-дахи түсхай һургуулиин директор.
3. **Дмитриев** Сергей Семеновичто—Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр.
4. **Лебедев** Илья Борисовичта—Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын дунда һургуулиин багша.
5. **Макарова** Нина Степановнада—Кабанскын аймагай Байгал-Хударын дунда һургуулиин директор.
6. **Мельцаев** Михаил Анисимовичта—Бэшүүрэй аймагай Бага-Куналейн үхибүүдэй байшангай директор.
7. **Сахьянова** Моника Владимировнада—шэхэ хатуутай үхибүүдэй һурадаг үдэшын дунда һургуулиин багша.
8. **Суворова** Лидия Михайловнада—Улаан-Үдэ хотын 22-дохи дунда һургуулиин багша.
9. **Шестаков** Георгий Прокопьевичто—Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын республиканска фильмотекын директор.
10. **Юмтарова** Цырема Гуруевнада—Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын дунда һургуулиин эхин классуудай багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1969 оной январиин 29.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

«БАЙКАЛ» ГЭЖЭ ДУУ БА ХАТАРАЙ АНСАМБЛИИН, БУРЯАДАЙ ФИЛАРМОНИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряадай хүгжэм ба хореографическа искусствын талаар амжалтануудые туйлаһанайнь, эдэниие тайлбарилан нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

1. **Готолова** Римма Романовнае—«Байкал» гэжэ дуу ба хатарай ансамблиин хоорой солист.
2. **Кулагина** Галина Петровнае Буряадай гүрэнэй филармониин главна администратор.
3. **Петров** Анатолий Михайловичые—«Байкал» гэжэ дуу ба хатарай ансамблиин оркестрэй солист.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной январиин 29.

ГАРЗА-ГҮЙГӨӨР

Ешии Ринчиндоржиев хамтын ажалда ябаһаар үнинэй. Мүнөө энэ нүхэр Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхозой нэгэдэхи отделенидэ ахалагша хонишоноор ажаллана. Отарадаа 600 гаран эхэ хонидтой.

Хонишон халуун намарһаа эхилжэ үбэлжэлгэдөө бэлдэһэн байна. Тиимэһээ хонидойнь байра дулаан. Отарын хонид үбһэ тэжээлээр хүсэд һайнаар хангагданхай. Хонидынь зун, намарай үедэ һайнаар таргалһан халаа үбэлэй энэ хүйтэндэ хүшэ тамираа алдаагүй.

Январь һарын эхеэр энэ отарада түл абтажа эхилээ. Эндэхи хонишод мүнөө хамта дээрээ 300 гаран хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Сүүдхэдээ эндэ 40—50 хонин түрэнэ.

Отарын хонишод Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэл дэмжэжэ, олон хурьга түлжүүлхэ, ехэ ноохо хайшалха гэжэ габшагай һайнаар ажаллана.

Б. ЦЫРЕНОВ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. Г. БАДМАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Колхозно үйлэдбэридэ олон жэл, һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо байһан, түсхай пенсионер нүхэр **Бадмаев Норбо Галсановичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной я[illegible]ариин 29.

ВЦСПС-эй ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТА ҮГТЭБЭ

Горьковско автомобильна заводой хүдэлмэришэдэй 40 процентнь В. И. Ленинэй зохёолнуудые саг үргэлжэ уншадаг, шудалдаг, тэдэнэй 70 процентнь вождиин ажабайдал ба ажал ябуулга тухай литература уншадаг. Автозаводой 16 мянган хүн өөһэдынгөө библиотекэдэ Ленинэй зохёолнуудтай.

Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай дунда В. И. Ленинэй зохёолнуудые ойлгуулан нэбтэрүүлхын тула түс предприятиин профсоюзай библиотекын хэдэг хүдэлмэриие хаража үзэһэн ВЦСПС-эй Президиумэй заседани дээрэ иимэ тоонууд дурдагдаа.

Библиотекын совет (библиотекые даагшань Г. А. Пономарева) Ленинэй зохёолнуудые хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадай хэр зэргэ шудалдагые бүлэг эрдэмтэдтэй хамта шэнжэлһэн байна. Тиин Ильичэй зохёолнуудые хүн зоной дунда ойлгуулан нэбтэрүүлхэ үрэ ехэтэй формонууд ба онол аргануудые элирхэйлхэ, В. И. Ленинэй номуудые саг үргэлжэ шудалха хэрэгтэ автозаводой хүдэлмэришэдые олоорнь хабаадуулха арга олгоо.

Вождиин зохёолнуудта хандадаг хүнүүдэй 75 процентнь заводой профсоюзай библиотекэһээ номуудые абана. Ленинэй зохёолнуудые, элдэб янзын ажалтан хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые, юрэнхы бэлэдхэлые хараадаа абаһан уран һайханай зохёолнуудые уншаха тематическа түсэбүүд табигданхай. В. И. Ленинэй зохёолнуудтай һая танилсажа эхилһэн хүнүүдтэ зорюулагдаһан В. И. Ленинэй статьянууд, брошюранууд ба элидхэлнүүдые дурадхаһан түсхай списогүүд эндэ бии.

В. И. Ленинэй зохёолнууд тухай, тэрэнэй захяанудай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хэдэ хэдэн хөөрэлдөөнүүд «Ленинэй хэшээлнүүд» гэһэн нэрэтэйгээр залуу хүдэлмэришэдтэ зорюулагдан үнгэргэгдөө. 22 цехэй коллективүүдтэ «Агууехэ үүсхэл», «Мүрысөө яагаад эмхидхэхэб?», «Залуушуулай холбоонуудай зорилгонууд» гэһэн зохёолнуудаар уншагшадай ба теоретическэ конференцинүүд эмхидхэгдээ. «В. И. Ленин хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндэ тухай» гэһэн темээр үйлэдбэриин командирнуудай конференцинүүд 8 цехтэ үнгэргэгдөө.

Заводто Ленинэй номуудые тарааха хэрэгтэ 4 мянга шахуу хүдэлмэришэд, профсоюзай эдэбхитэд, политинформаторнууд, агитаторнууд, мастернууд, бригадирнууд ба үйлэдбэриин бусадшье хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа.

В. И. Ленинэй зохёолнуудые тайлбарилан ойлгуулхын тула Горьковско автозаводой профсоюзай библиотекын хэлэг хүдэлмэриие ВЦСПС-эй Президиум һайшаагаад, тэдэнэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхыень профсоюзай бусад библиотекэнүүдтэ дурадхаа.

Ленинэй һургаал тайлбарилжа дэлгэрүүлһэн амжалтануудайнгаа түлөө түс библиотекэ ВЦСПС-эй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

(ТАСС).

Хонин һүрэг-колхозой баяли

УРДАА ХАРАХА ҺАЛБАРИМНАЙ

ҮНГЭРЭГШЭ ЖЭЛЭЙ октябрь һарада болоошо республикын түрүү хонишодой зүблөөн дээрэ, мүн партиин обкомой IV пленум дээрэ хонин ажалые саашадань эрид хүгжөөхэ талаар нилээд ехэ, зайлашагүй шухала зорилгонуудай табигдаһаниие мэдэнэбди.

Энэшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, манай Буряад оронной олонхи колхоз, совхозуудта хэр үгһөө хойшо хони үсхэбэрилгэ гол һалбаринуудай нэгэн гэжэ тоологдодогшье һаа, үнэндөө тэдэнэймнай тоо толгой мүртэй олошордоггүй, тарган мяхан, торголиг ноолһон үшөөл һаһанда хүрэмөөр абтадаггүй байгаа бшуу.

Тиимэһээ энэ һалбаридаа эрид хубилалта хэхэ, хонин ажалаа ашаг үрэ ехэтэй болгохын тула хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор хүдэлхэ сагнай ерээ. Ерэхэ табан жэлэй эсэстэ, 1975 ондо, республика дотор хонинной мяха үйлэдбэрилгые жэлдээ 30 мянган тоннодо, ноолһо хайшалалтые —7 мянган тоннодо хүргэхэ зорилгын табигдаад байхада, энээниие бэелүүлхэ хэрэгтэ ажахы, отара, бригада, хонишон бүхэн хубитаяа оруулха зэргэтэй.

Манай артелиин хонишод хүршэ Сэлэнгынгээ аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхидой һайн һайхан үүсхэлые дэмжэжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 85-90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ гэжэ шиидээ. Энэмнай тиимэшье ехэ бэшэ гээшэ ааб даа. Теэд манай колхоз шэнги жэл бүри хори шахуу мянган эхэ хонидые түрүүлдэг, үбһэ тэжээлээр ходо дуталдадаг ажахынуудта зуун эхэ хонин бүриһөө эды шэнээн хурьга түлжүүлхэ гээшэ хүнгэхэн хэрэг бэшэ.

Хараад үзэел даа. Хэрбээ байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө дундаа зэргээр 73,8 хурьга гэхэ гү, али хамта арбаад мянган хурьга түлжүүлһэн һаа, шэнэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө ядахын сагта 86 хурьга абаа һаа, хамта 17 мянга шахуу хурьга түлжүүлхэ болонобди. Энэмнай нёдондонойхиһоо 5 мянган толгой гоор олон болоно гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо зуун эхэ хонин бүриһөө 12 хурьган олоор абтаха болоно. Тиигэжэ нилээд ехэ мяхан, ноолһон нэмэжэ абтаха, ашаг олзошье ехэ оруулагдаха, ажахымнай экономико бэхижэхэ ха юм.

Энээнэй түлөө өөһэдөө хам орожо, хамсы шамлин оролдоогүйдэмнай ондоо хэн оролдохоб. Илангаяа мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ, мүн КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринуудые бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөнэй хаа хаанагүй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэржэ байхада, урдаа ямаршье түсэб, зорилго табингүй, миин хүнгэхэноор хүдэлжэ болохогүй. Энэ талаар Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод һайшаалтай үүсхэл таргаа.

Ажахымнай түрүүшүүл бүришье ехэ уялгануудые абаа. Жэшээлхэдэ, коммунист Ж. Ч. Жамбаловай хүтэлбэрилдэг хонишод бүхы **4800 эхэ хонидойнгоо зуун толгой бүхэнһөөнь 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абахабди** гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэ гансашье колхоздоо бэшэ, бүхы аймаг соогоо мүрысөөндэ жэл бүри түрүүлжэ ябадаг хүнүүд, Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй Верховно Советэй депутат Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпилова, бэрхэ хонишод Николай Гомбоев, Сурун Цыретарова, Содном Бальжиев, Цыренжап Аюшеев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилго урдаа табина. Эдэ түрүүшүүлэй эдэбхи үүсхэлтэ ажалай үльгэр жэшээ бусад хонишодыемнай урмашуулан, шэнэ амжалтада зоригжуулха байһаниинь лабтай.

Манай колхозой гол һалбари — хонин ажал юм. Жэшээлхэдэ, бүхыдөө абаһан жэлэймнай олзо доходой 80 шахуу процентнь хони үсхэбэрилгэһөө оруулагдана. Нёдондо энэ һалбариһаа хамта 940 мянга гаран түхэригэй олзо оруулагдаа. Илангаяа һүүлэй гурбан жэлдэ хонидой тоо толгойе олошоруулха, мяха, ноолһо ехээр абаха талаар зарим тэды үрэ дүн түйлагдаа гэжэ хэлэмээр. Хэрбээ 1966 ондо хониднай бүхыдөө гушан мянган толгой байбал, мүнөө Борьёо, Инзагатын талаар дайдаар 39 мянган хонид бэлшэжэ ябана. Энэ үнгэрһэн гурбан жэл соо ноолһо хайшалалга 939 центнерһээ 1400 центнер хүрэтэрөө ехэ болоо.

Эдэ түйлагдаһан бага зэргын үрэ дүнгөөр һанаагаа амарха үндэһэн огто үгы. Урдамнай үшөөл ехэ зорилго байна. Хэрэглэгдээгүй арга боломжошье бии. Ерэхэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор, 1975 ондо ажахыдаа 48 мянган хонидтой байха зэргэтэйбди. Тэрэшэлэн хонинной мяха, ноолһо мүнөөнэйхиһөө хоёр дахин шахуу ехээр абадаг, гүрэндэ худалдадаг болохо ёһотой.

Иимэ ехэ түсэб, зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула мүнөөнһөө ажал хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаха, айхабтар шангаар хүдэлхэ болонобди.

Бүри һаяар колхоздо хонидой түл абалгын тон харюусалгатай, халуун хүдэлмэриин хаһа эхилхэнь. Энээниие эхинһээнь эсэстэнь хүрэтэр хэр зэргэ бодомжотой зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанһаа саашанхи зорилгымнай дүүргэлтэ нилээд дулдыдаха байһаниинь элитэ.

Теэд түл абалгые һайнаар үнгэргэхэ, бүхы колхозоороо зуун эхэ хонин бүриһөө 85-90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ ямар арга боломжотой гээшэбибди?

Мүнөө жэлдэ колхоздо хамта 26 отарада бүхыдөө 18 мянга үлүүтэй хонид хурьгалха юм. Тэдэмнай гол түлэб февралиин эхеэр хурьгалжа захалаад, март соо дүүрэхэ байна. Отара бүхэндэ хонидто гурба-дүрбэн һара соо эдюулхэ үбһэ тэжээл хуу байра дээрэнь зөөгдөө. Хони, хурьгадай хашаа, байра заһагдажа, дулаалагдажа дүүрээ шахуу.

Үбһэ тэжээл элбэг байгаа һаа, хонидой түл гарза хоролтогүйгөөр абтаха гэжэ зариман хэлсэдэг. Тэрэшье зүб. Теэд манай колхоз үһалагдадаг, ургаса ехэтэй сабшалангаар хомор аад, үхэр малдаа, илангаяа хонидтоо бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ үшөөл шаданагүй. Жэшээнь, 1968 ондо сабшалангай ургаса муу бэшэ байгаашье һаань, бүхыдөө оройдоол 11,5 мянган центнер үбһэ (харин нёдондо колхоз миил 6 мянган центнер үбһэтэй байһан) абаабди. 17 мянган центнер зелёнко бии. Тиихэдэ нёдондо адууһа малдаа 17 мянган центнер талха тарианай зүйл үгөө һаа, мүнөө 33 мянган центнер (гол түлэб обёос) тиимэ тэжээлтэйбди. Ондоогоор хэлэбэл, эхэ хонин бүридэ 1,5 центнер үбһэ. зелёнко, 70 килограмм талха тарианай зүйл үгэнхэйбди. Юрэдөө үбһэ тэжээл элбэг гэхын аргагүй. Тиигэбэшье бии байһан тэжээлээ түрүүнһээ бодомжотой зүбөөр, нариин нягтаар гаргашалбал, яһала бараг ондо орохо бэзэбди гээд һанагдана. Мүнөө олонхи отаранууд саһа багатай байһаниие һамбаашалан, хонидойнгоо хүсэ шадал табюулхагүйн тула түс бүридэнь бага сага үбһэ, үдэрэй 400 грамм талха ороолһо эдюулээд, оролдосотойгоор адуулна.

Хэнэйшье мэдэһээр, ямаршье хүдэлмэриин амжалта хүнүүдэйл эдэбхи хэшээл, хүсэл оролдолго, шадабариһаа дулдыдадаг шуу. Тиимэһээ колхозой правлени, партком хонишод, хурьгашадаар үнэн шударгы, урагшаа һанаатай хүнүүдые табиха, тэдэнэй эрилтые һайнаар хангаха гэжэ оролдоно. Мүнөө артелиин хонин ажал дээрэ 15 коммунист, 26 комсомол хүдэлнэ. Ингээд механизаторнууд элдэб хүдэлмэришэдэй дундаһаа үшөө 50 комсомол-залуушуул һайн дураараа отарануудта ошожо, хурьга абалсаха юм.

Түл абалгын үедэ хонишодой дунда эмхидхэлэй, ойлгуулалмжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха, эд бараанһаа эхилээд, ажаһуудалай, соёл болбосоролой бүхы хэрэгсэлээр хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулнабди. Агитаторнууд, политинформаторнууд отара, бригадануудта ябажа хөөрэлдөө эмхидхэнэ, түсэб, уялгыень зохидоор харуулжа үгэнэ. Ингээд түл абалгын эхилхэдэ, тэдэнэй хэнэй отарада хэды түл абтааб, хэн эрхимлэжэ, хэн гээгдэжэ ябанаб гэжэ арбан хоног бүхэндэ мүрысөөнэй дүн гаргажа байха юм.

Социалис мүрысөөнэй аша үрэ ехэтэй байхын тула һайн үрэ дүн түйлаһан хүнүүдтэ ажалай түлөөһэ зүбөөр үгэхэ гээшэ ехэхэн удха шанартай байна. Жэшээнь, нёдондо хурьга олоор түлжүүлжэ, ноолһо ехээр абаһан түрүү хонишод Н. Гомбоев, Г-С. Цыремпилова, С. Цыретарова гэгшэд түс тустаа ажалай нэмэлтэ түлөөһэндэ 20—25 хүрэтэр хурьга, 1300—1800 хүрэтэр мүнгэ абаа һэн. Колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ хонишодой ажалай нэмэлтэ түлөөһэндэ хамта 32 мянган түхэриг мүнгэ, 250 хурьга үгөө һэн. Мүн дүрбэн хонишоднай Москва ВДНХ-да ошохо путёвкоор шагнагданхай.

Гэхэтэй хамта хонидой түл һайнаар абахын тула бүхы юумэн хуу хэгдэшөө гэхын аргагүй. Ингээд бүхы отарануудта үшөө дахин ябажа, бэлэдхэлыень шалгаха, дутуу дундыень үсадхахамнай. Һаяар бүхы хонишодоо суглуулжа, нэгэ үдэрэй семинар-һуралсал үнгэргэхэбди. Мүн дүршэл багатай, түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байһан хүнүүдые бэрхэ хонишодой отарануудта абаашажа харуулхабди.

Б. МУРХОНОВ,
Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ;
В. ДАБАЕВ,
парткомой секретарь.

ЮРӨӨГЭЙ ХОНИШОДОЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГДЭНЭ

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой гол һалбаринь—хонин һүрэг болоно. Мүнөө ажахыда хамта 39 мянган хонид тоологдоно. Ерэхэ табан жэлдэ тэдэнээ 48 мянганда хүртэхэ зорилготой.

✦ Колхозой бүхы олзо доходой 80 процентнь хонин ажалһаа оруулагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ һалбариһаа хамта 940 мянган түхэригэй ашаг олзо абтаа.

✦ Инзагатын хонишод Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэл уряае һайшаан дэмжэжэ, энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 85—90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилготой.

✦ Артелиин нэгэдэхи отделениин хонишод бүхы 4800 [...] дойнгоо зуун толгой бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга аба[...]

✦ Эндэхи түрүү хонишод: Социалис Ажалай Герой, [...] Верховно Советэй депутат Г-С. Цыремпилова, ахалагша [...] Н. Гомбоев, С. Цыретарова, С. Бальжиев, Ц. Аюшеев гэгш[...] ранууд зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга [...] хэ социалис уялга абанхай.

✦ Энэ хуудаһанда түс колхозой хонишодой ажал хүд[...] хай хэлэгдэнэ.

ОРОЛДОХО, ҮШӨӨ ДАХИН ОРОЛДОХО

«Түрүүн хонидоо харуула, тиигэһэн хойнош өөрөө ямар хонишон байһыеш хэлээд үгэхэб» гэжэ зон хэлсэдэг. Энэнь ехэл мэргэн үгэнүүд гээшэ ха гэжэ һанагшаб.

Нээрээшье залхуу хойрог хүнэй хараһан хонид хэзээдэшье туранхай, харахада үзэмжэгүй муу байдаг ха юм. Зундаа хонидоо оройтожо гаргахадань, хүсэд эдеэлжэ садаагүй байтарнь халуун шатаха, тиигээд хонид хургажа, бүхэли үдэртөө байжа үнжэхэ, үдэшэ эртэ хаажархиха. Тиигэһээр хонидойнь хүсэд таргалжа үрдеэгүйдэ хүхэ ногоонной хаһа үнгэршэнэ бшуу. Иимэ хонидто үбэлдөө тоһошье шудха оодэлхэгүйл.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Гомбоев.

Энээгээр юу хэлэхээ һанаабши гэхэдэ, хонидые зун, намарай бэлшээриин сагта шадаал һаа һайса таргалуулжа, үбэлдөө хүсыень ехэ табюулангүй байжа шадабал, хурьгадшье олон абтаха, ноолһоншье ехэ хайшалагдаха гээд бододогби. Теэд хонидой харууһалга ганса энээгээр дүүрэшэхэ бэшэ ааб даа. Түхэреэн жэл соо тэдэнһээ нюдөө һалгаангүй шахуу хараха, оролдохо, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэдөөл зарим тэды амжалта түйлагдана гээшэ.

Бидэ, Бүтэд Будатаровна нүхэртэеэ, хоюулан арбаад шахуу жэлдэ эхэ хонидой отарада хүдэлжэ байнабди. Дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари гэнтэ бэлэхэнээр олдошоогүй ааб даа. Жэлһээ жэлдэ бага багаханааршье һаань, дүршэл, шадабаритай болоожо, һүүлэй һүүлдэ ажалдаа амжалта түйлажа эхилээбди.

Манай отарынхид долоо-зургаан жэлдэ удаагаар зуун эхэ хонин бүриһөө 98—100 хурьга алгадтүй абана. Жэшээлхэдэ, үнгэрөөшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө дундаа зэргээр 110 хурьга түлжүүлжэ, аймаг соогоо—нэгэдэхи, республика дотороо—хоёрдохи һуури эзэлээбди.

Мүнөө түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ тэрэнһээ доошо бэшэ үрэ дүн түйлаха һанаан бии. Абаһан социалис уялгынгаа ёһоор, 1969 ондо бүхы 630 эхэ хонидһоо 630 хурьга түлжүүлхэ, ноолһо хайшаалха зорилготой зомди.

Энээниие дүүргэхэ арга боломжошье гүйсэд бии гэжэ һанагдана. Хониднай хүсэ шадалаар нёдондонойхиһоошье дээшэе. Намартаа 650 центнер үбһэ өөһэдөө сабшажа, хуряажа, отарынгаа газаа һүрилөө һэмди. Үшөө 500 центнер зелёнкотойбди. Бүхы үбһэ тэжээлнай үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ.

Теэд үбһэ хоол элбэг гээд, тэрэнээ хайша хэрэгээр, ямаршье бодомжогүйгөөр эдюулхэ болоо һаамнай, баһал таарахагүй. Хүхэ ногооной гаратар үшөө олон һара байна.

Хониднай гол түлэб февралиин эхеэр хурьгалжа захалха юм. Харин тэдэнээ түрэхэнь үдэ гээд хубхай адуулжа тураажархихагүйн тула үглөөниинь үбһэ эдюулээд, үһалжа, бэлшээридэ гарганабди. Үдэшэлэн ерэхэдэнь хобто соо обёос хээд байдагбди. Хонин бүхэндэ 400 грамм талха ороолһоной зүйл үгтэнэ. Үдэр бүри һайнаар хаража, багахан ша[...] татахаяа һанаһан хон[...] илгаад, амяарнь һ[...] луулнэбди.

Ингээд хурьгалхада[...] бултыень байлгажа, [...] ран соонь үбһэ, зел[...] хэбди.

Хонидой түрэжэ эх[...] Бүтэдтэеэ хоюулан [...] гүй хаража, хурьга[...] абалаг зомди. Ондоо т[...] хаяа ерэһэн зондо хо[...] дүүлхэ, үһалха, хаша[...] бэрлэхэ гэхэ мэтэ [...] хүдэлмэри хүүлэдэгбд[...] нүүдтэ этигээтүйдөө [...] шэбди. Харин түл бүх[...] дынгөө гараар абаха[...] хонин хурьгаяа голо[...] садхаанагүйб, алиниин[...] ехэ һүтэйб гэжэ хуу [...] на ха юмши. Энэмна[...] ехэ удха шанартай. З[...] нин бүриһөө 100 хур[...] тула гараһан хурьга[...] одоол нюдэнэй сэсэгы[...] гүй наринаар харууһа[...] тэй болоно. Зуунай н[...] гарзалаа һаа, уялга[...] мнай бэрхэтэй болохо [...]

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, [...] хэнһөө оролдоод, за[...] гөөр хүдэлөөд байба[...] ехэ зорилго дүүргэгд[...] дабаан гаталагдаха [...] шаб.

Н. ГО[...]
колхозой 1-дэхи от[...]
ТҮРҮҮ [...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: артелиин эрхим хонишон, аймагай Советэй депутат Сурун Цыретарова.

ХУБИТАЯА ОРУУЛХАБ[...]

Колхозой залуу хонишон, ВЛКСМ-эй гэшү[...]
В. Б. ЦЫБИКЖАПОВ хөөрэнэ:

Эхэ хонидой отара даажа абаһаар оройдоол хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Тиимэһээ дүй дүршэлөөр үшөөл бага, залуу хонишон гээшэ лаабзаб даа.

Нёдондо, түрүүшынгээ жэлдэ тиимэшье һайн үрэ дүн түйлажа бираагүй һэмди. Зуун эхэ хонин бүриһөө 89 хурьга түлжүүлээбди. Нэгэдэхеэр, хониднай хүгшэн, хүсэ шадалааршье һүрхэй бэшэ байгаа. Хоёрдохёор, баһа өөһэдымнайшье шадабари багадаа юм ааб даа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хурьгадыень таһалһанайнгаа һүүлдэ тэдэ хонидоо гүрэндэ тушаагаад, орондонь 694 толгой шэнэ түрэхэ зуһаг хонидые даажа абаа һэмди. Тэдэнээ зундаа, намартаа оролдосотой һайнаар адуулжа, хүсэ шадал һайса абхуулһан, таргалуулһан байнабди. Мүн тэдэнээ байгша оной февраль соо хурьгалуулхаар үрэжүүлээ һэмди.

Мүнөө отарадаа гурбан хүн хүдэлнэбди. Намтай сугтаа миниин нүхэр Любовь Ачитуева, дүү хүбүүмни—Петр Цыбикжапов ажаллалсана. Бүхыдөө 270 центнер үбһэтэйбди. 500 гаран центнер зелёнко бии. Талха ороолһонойшье зүйл таһалагдажа үгтэнхэй. Хонидойнгоо хашаа дулаалаа, досоо, газаагүй һайнаар шабаа, шэглээбди. Хурьгадые олон бүлэг болгожо хаахи хаалта хаамжанууд хуу бэлэн болгогдонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ хонидойнгоо хүсэ шадал табюулхагүйн тула бүхы оролдолгоёо гарганабди. Үглөөтүүрынь үбһэ элюулээд, зелёнкын, гариианай һуурида, хагда элбэгтэй хада, гүбээтэй үбэроор адуулнабди.

Энэ жэлдэ манай отарынхид шэнэ түрэхэ зуһаг хонидойнгоо зуун толгой бүхэнһөөнь 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга абаха зорилготой. Үнэн зүрхэнһөө оролдоод, хүсэ шадалаа гамнангү[...] байбал, энэ уялгаяа дү[...] сэд аргатайбди гээд һа[...]

Байгша ондо зуун [...] бүриһөө хурьга олоор [...] гэһэн социалис мүрыс[...] сон, бидэ залуушуул, [...] комсомолшууд-хонишо[...] хүдэлөөн, мүрысөө[...] жуу тээ үлэхэгү[...] хубитаяа оруулалсаха [...] гээд һанаха байнаб. һ[...] жэлэй туршада манай [...] нилээд олон залуушу[...] ажалда хүдэлхөө о[...] шэнь, колхозой хоёр[...] нидэ комсомол басага[...] дынеева наһатай бол[...] гээ орондо, Мыдыгма [...] эсэгынгээ орондо ахал[...] шод болонхой. Мүн за[...] Мэлс Доржиев, Сергей [...] лон бусад баһал эхэ хо[...] рануудые даажа абаа.

Хэнэйшье мэдэһээр, [...] эршэ зориг, хаба шадал, [...] мэлзэлгээр дүүрэншье [...] дүршэлөөр багадажа, х[...] рууһалха, адуулха, [...] хурьгадыень абаха тал[...] шээр тухашаржа боло[...] Тиимэһээ дүршэлтэй [...] зүгһөө туһаламжа хэрэг[...] но. Олон жэлдэ хүдэл[...] хонишод Цырен-Жамса [...] ва, Юмажап Балданов г[...] рануудаа өөһэдынгөө [...] тушаабашье, тэндээ х[...] хүдэлхэ, туһалалсаха г[...] ниинь ехэ һайшаалтай. [...] колхозой правлени, па[...] луушуулые ажахынгаа [...] нишод. Социалис Ажа[...] Гомбо-Сурун Цыремпи[...] колай Гомбоев, Сурун Ц[...] болон бусадай отаран[...] шажа, дүй дүршэлтэйн[...] суулдаг, харуулдаг һа[...] һайн байгаа гэжэ һана[...]

ОЛОНОЙ НЭГЭН

ҮРГЭЛЖЭ дүн сагаан саһаар хушагдаһан Инзагатын уужам тала дайда үргэһэ нойртоо дарагдажа, һажан дууража байһандал үзэгдэнэ. Оршон тойрон хон-жэн, аали намдуу. Дүтэ наашаа үхэр мал, хүншье харагданагүйл.

— Хонид үшөө бэлшээридэ гараагүй алтай? Яатаа хон-жэн бэ? —гэжэ колхозой парткомой секретарь Василий Раднаевич Дабаев инишэ тиишээ хараашална.

— Эгээл мүнөө эдэшии хонидтоо үглөөнэйнь хоол—үбһэ эдюулээд, хээрэ мэнэл гаргахаяа байгаа ёһотой, үрдихэбди, — гэжэ мантай ябаһан колхозой нэгэдэхи отделениин зоотехник Галсан Цыбикович Батуев часаа хараад хэлэнэ.

Уданшьегүй наринхаг гол үгсэһөөр, үндэр хадын ооридо түхеэрэгдэһэн отарада хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ юумэ бүхэниинь гуримтай зохид, ёһотойл ажалша бэрхэ хүнүүдэй байра байдал гэжэ абаһаар лэ мэдэхээр. Ядайшатар бариһан хорёо соонь дээгүүрээ бага сага саһанда хушагдаһан үбһэ, зелёнкын томо гэгшын һүринүүд тэбхылдэнэ. Мүн һолоомо обоо онги буулгаатай. Үбһэнэйнь хорёоһоо тээ хажуу талада сэбэр саһан дээрэ тараагдаһан үбһэ, һолоомо хонид хогложо сүлөөгүй байнал. Хуһамагай урда талаһахана хонидто талха тарианай зүйл хэжэ үгэдэг түнхимэл модон утэ хобоонууд ехэ зохидоор зэргэлүүлэн табяатай жарылдана. Хашаагай нэгэ захада хурьгадые хааха хаамжанууд ябталаатай.

— Сайн байна, айлшад ерэбэбы?—гэжэ дүшэ гарамгай наһанай, түхэреэн шарайтай, ниилэзгүй сэбэр шэгтэй эхэнэр манииие урихаар энеэбхилэн угтаба.

— Энэ манай «Коммунизм» колхозой түрүү хонишодой нэгэн Сурун Жимбеевна Цыретарова гээшэл даа,—гэжэ парткомой секретарь В. Р. Дабаев бидэниие танилсуулба.

ХОНИД СООГУУРНЬ ябаад, харанабди. Илангаяа отделениин зоотехник Г. Ц. Батуев ехэл анхаралтайгаар адаглан харана. Зарим хонидые хойто хүлһөөнь ябуул саб шүүрэжэ бараал, ноолһыень иражa харана, дэлэнгыень үзэнэ.

— Үбһыень юундэ иигэжэ таладa тараажа үгэнэбтa? — гээд асуубабди.

— Уйтан хорёо соо эдеэлүүлхэдэ муу гэжэ һанагшаб. Үбһөө гэшхэхэ, хорооһоноороо худхаха, ёһоор эдихэгүй. Харин иигэжэ сэбэр газарта талаар тараажа үгэхэдэ, түрисэлдэнтүй, сүлөөтэйгөөр, үбһөө хог болгонгүй хуу эдидэг,—гэжэ нүхэр Цыретарова хэлэнэ.

— Танайда эгээл һара болоожо ерэбэ гээшэ хаб. Курортдо ошоод ерээб. Хонидтнай намарайнгаа хүсэ ехэ табяагүй байнал. Заримаанинь дэлгэнэхэшье һанаатай ха,—гэжэ тэрэ ахалагша хонишондо хандана.

— Тээсгэнэй шанга хүйтэндэ эдэмнай яһаа сохюулжа тубана аа гү гэжэ ехэл айгаабди. Теэд бараг гарасалдаа. Ингээд дахин хүйтэрөөгүй һаань һайн бэлэй. Мүнөө үглөөгүүрнь үбһэ эдюулээд бэлшээридэ гарганабди, харин үдэшэ ерэхэдэнь талха ороолһоной зүйл хобоо соонь хээд байдагбди. Тээ тэдэ нэгэ бага хүшээтатаа гэжэ һанаһан гушаад хонидоо илгаад, түсгаар эдеэлүүлнэбди. Мүн бүри хээли ехэтэй болоһон, эхирлэхээр гү гэжэ һанаһан хори гаран хонидые баһал илгаахайбди,—гэжэ Сурун Жимбеевна үбһэнэй хорёогой хажуудахи хуһамаг соо хаалгатай эдеэлжэ байһан хонид руу заана.

— Мүнөө эдэндэ зелёнко эдюулнэтүй бэзэт?

— Үгы бэд даа. Түрөөгүйдөө зелёнко эдихэдээ досооһоо хайруулжа болюхо гэжэ айнабди. Тэрэнһээ байха, үглөөниинь талха тарияа үгэхэеэ айналди. Түрисэлдэхэ, хашасалдаха байна ха юм. Харин үдэшэлэн бэлшээриһээ садхалан ерэжэ тарияагаа эдихэдээ, түрисэлдэхэнь бараг байдаг,—гэжэ хонишон тоб байса хэлэнэ.

ТИИГЭҺЭЭР байтар хонидшье үбһөө хогложо, бэлшээридэнь гаргаха саг болобо хэбэртэй.

— Жэгмэд, шимни мүнөөдэр хонидоо адуулха болоолши даа. Энэ үдэр Лида, Надя басагадни һургуулиһаа амаралтада ерэхэ ёһотой, тэдэнэйнгээ хубсаһа хунар угааха һанаатайб,—гэжэ Сурун Жимбеевна хажуудаа байһан наһатайшаг эхэнэртэ хандана.

Жэгмэд Тогочеевна Чимитова хорёод жэлдэ колхоздоо һаалишанаар хүдэлөөд, урзанда жэлдэ түс отарада өөрынгөө һайн дураар хурьга абалсаха гэжэ ерэһэн аад, тэрэ гэһээр хонишон болоожо үлэһэн юм. Энэ ажалда хүдэлжэ эхилһээр тиимэ үни болоогүйшье һаа, тэрэ бүхы наһаараа шахуу мал хаража ябаһан хадаа хонишоной мэргэжэл түргэн шудалжа, мүнөө ахалагша хонишоноойнгоо баруун гарынь болонхой. Жэгмэд Тогочеевнаһаа гадна, эндэ үшөө Сурун Цыретаровагай өөрынь бага хүбүүн Владимир хүдэлэлсэдэг. Володя үдэрынь хони адуулалсаад, эдеэлүүлэлсээд, үдэшэндөө Инзагата ошожо, үдэшын наймадахи класста һурадаг юм.

Ахалагша хонишон нүхэр Цыретароватай ажал хүдэлмэри тухайнь хэдэн үгэ хөөрэлдэбэбди. Сурун Жимбеевна эхэ хонидой отарада табадахи жэлээ хүдэлжэ байна. Жэлһээ жэлдэ шахуу зуун эхэ хонин бүриһөө 95—100 хурьга ходол абадаг. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100-е түлжүүлээд, аймагай хонишодой мүрысөөндэ шалгаржа, холодильник, шагнал хүртөө һэн. Мүн «Коммунизм» колхозой правлени, партком тэрэниие Москва ВДНХ ошохо путёвкоор шагнаа.

— Гараад байгша шэнэ жэлдэ отарынгаа бүхы 650 хонидой зуун толгой бүхэнһөө 100 хурьга заабол абаха зорилготойбди. Эдэмнай һаял дүрбэдэхи жэлээ хурьгалхаяа байһан хонид юм. Нёдондо үсөөниинь эхирлээ һэн. Одоол мүнөө жэлдэ бэеэ хүсөө хадаа олониинь эхирлэхэ, тобир һайншье хурьгадтай байха бэзэ. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 3,3 килограмм ноолһо абаһан һаа, байгша ондо 3,6 килограммһаа бага бэшэ ноолһо хайшалхабди,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Хонидой түл һайнаар абахын тула мүрысэхэ гэжэ шиидэһэн Инзагатын олон хонишодой нэгэн, аймагай Советэй депутат Сурун Жимбеевна Цыретаровагай даадаг отарынхидай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү хонишодой нэгэн С. Ж. Цыретаровагай даадаг отарынхид хонидоо эдеэлүүлжэ байна.
М. НАМЖИЛОВАЙ [...]

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ — ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА hУРГААЛ

...РКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ интер- ...циональна бүрин түгэс ...л боложо мандаhан, хой- ... хүгжэhэн, хүгжэжэшье

...баруунай хүгжэнги капи- ... оронуудта—марксизмын, ... зуун зугэй, гол түлэб аг- ... капитализмын дунда зэр- ...гүжэнги оронцо—ленинииз- ...ын болоhон ушар тэрэнэй ...циональна удхада зүри-...

...с Энгельс хоёр имагтал ...ай хүгжэнги оронуудтай ...нгөө hургаалые холбоhон ...юм. Ниитын байгууламжа ... капитализмые тэдэнэ ... талаарнь түнзэгыгөөр ...хэ зуураа, тэрэнээ али ...ондо абаашажа «нааhан» ...гүй. Тэдэнэр хүдэлмэришэн ..., бүхы дэлхэйн ажалша- ...би заяан тухай, мүн Рос- ...үдэлмэришэдэй, ажалшадай ...аан тухай hанаагаа таби-...гаа.

...летарска интернационализ- ...а ёhонууд хадаа капитализ- ...нагаахын, социализм ба ...изм дэлхэй дээрэ тогтоо- ...лөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэ- ...хы ажалшадай нэгэдэлгын,

уласхоорондын оршом соо hанаалаа нэгэдэлгын гол ёhонууд болоно. Имагтал ажалшадай интернациональна нэгэдэл капиталай уласхоорондын хүсые булиха хаба шадалтай. «Элдэб оронуудай хүдэлмэришэдэй хоорондо тогтоол, сүлөөрэлгын тэмсэлдэ бэе бэеэ ехээр дэмжэхыень тэдэнние баадхадаг аха дүүгэй союзые хэрэглээгүй hаа, тэдэнэй ами амиидаа гаргаhан оролдолго хэшээл бүхыдөө буруу hүрэдэг гэжэ дүй дүршэл харуулна»—гээд Маркс бэшээ hэн. (Зохёол, том 16, нюур 10—11).

«Бүхы дэлхэйн пролетаринар, нэгэдэгты!» гэhэн дайшалхы уряае Маркс Энгельс хоёр лэ дэлхэйн ажалшадта зорюулан тунхаглаhан юм. Тэрэнь дарлагдаhан зоной революционно хүдэлөөнэй тугууд дээрэ мүнөөшье хүрэтэр бэшээтэй байдаг. Маркс, Энгельс иимэ уряа гаргахаhаа гадна, мүн бодото дээрэнь тэрэнээ бэелүүлхын тула оролдолго ехээр гаргаа. Эдэнэр лэ Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын эблэл—I Интернационалые 1864 ондо бии болгоhон юм. Тэрэнь Европын хэдэ хэдэн оронуудай пролетаринарые дэлхэй дээрэ анха түрүүн нэгэдүүлээ hэн. Энэ эблэлдэ ород революционернүүд мүн лэ оролсоо бэлэй. Тиин тэдэнэр 1870 ондо ородой таhаг байгуулаад, тэрэнииень Маркс өөрөө Генеральна советтэ түлөөлдэг байгаа. 1889 ондо Энгельсын эдэбхитэй хабаадалгатайгаар II Интернационал байгуулагдаад, хүдэлмэришэдэй партинуудай эмхидэн нэгэдэлгэдэ, олониитын дунда марксизмын үзэл бодолой дэлгэрэлгэдэ түрүүшээр туhалhан юм.

1.

БАЛАЙШЬЕ ЕХЭЭР ХҮГЖЭНГИБЭШЭ КАПИТАЛИС ОРОН —Росси хүн түрэлтэнэй олониитын түрүү ухаан бодолой одон болоґшо Ленинние, ленинизмые мүндэлүүлээ. Энэмнай зүн дэгээн тохёолдоhон ушар бэшэ, түүхэдэхи тушаан болоhон ушаршье бэшэ. Харин түүхэдэ зайлашагүй болохо, шухала үзэгдэл байгаа. Яахадааб гэхэдэ, социалис революциие бодото дээрэнь бэелүүлхэ бүхы арга нүхэсэл имагтал Россида XIX зуун жэлэй hүүл багта. XX зуун жэлэй эхеэр бии болоhон байха. Маркс социалис революциин хэрэгтэ өөрынгөө гэгээн мэргэн ухаае, шэнэдхэн байгуулхы түгэс эршэ хүсые, эмхидхэхы асари ехэ шадабарие зорюулаа.

Росси дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй түбынь болоhон байна. Ехэнхидээ хүдөө ажахытай орон байбашье hаань, эндэ капитализм түргэнөөр хүгжэжэ, промышленна үйлэдбэриингөө тулидхагдан томожолгын талаар Росси дэлхэй дээрэхи түрүү hууринуудай нэгые эзэлээ hэн. Хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй гол хүсэн — промышленна пролетариат орон дотор бии болоhон байгаа. Хүдэлмэришэдые хайра гамгүйгөөр мүлжэдэг ябадал, таряашадай газар багатай ба ядуу байдал, арад зоной политическэ эрхэгүй, бага яhатанай дарлагдадаг байдал, патриархальна ба феодальна үзэгдэлнүүд, уласхоорондын капиталай мэдэлдэ байhан ушар—эдэ бүгэдэнь Россие социальна ба үндэhэ яhанай дарлалтын бөөгнэрэн зангирhан газар, дэлхэйн империализмын зүрилдөөнэй гол бэлшэр болоhон юм.

Зүүн зүгтэ ойро байhандаашье бэшэ, Азиин түхэлэй барга бүдүүлиг ба гээгдэнги байдалтай байhандаашье бэшэ, харин империализмын үеын бүхы орёо, зүрюу байдалые бүримүhэн суглуулhандаал, Росси бол түүхын хүгжэлтын түрүү зэргэдэ гараха ёhотой болоhон байна. Империалис шатадаа дамжан ороhон капитализмын зүрилдөөнүүдэй түйлай ехээр хурсадахадань, социалис революцишье бодото дээрээ бэелхэ ойрын зорилго болоhон байгаа. Теэд империализмын зүрилдөөнэй хаанахиhаашье ехээр сугларан зангирhан, тингээд тэрэнэй эгээл hула hалбари болоhон Россида социалис революци түрүүшын ээлжээндэ бодото дээрээ бэелхэ ойрын зорилго болоо.

Ород хүн лэ байhаараа, Россин хүгжэлтын бодото диалектикые тайлбарилhаараашье бэшэ, харин хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын гол шэглэлые, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин үндэhэн шухала эрилтэнүүдые хэнhээшье бэрхээр тодорхойлhоороо, түүхэдэ юун хэрэгтэйб гэжэ, тэрэнэй хайшаа дабшажа ябаhые, hүүлэй hүүлдэ хаана хүрэхыень хэнhээшье бэрхээр ойлгоhоороо—гол түлэб тэрээгээрээл Ленин багша агуухэ хүсэтэй юм. Түүхын хүгжэлтын дайсадай хэдышье «баша мэхэ гаргаа» hаань, түүхын дабшалтада хэдышье hаад хээ hаань—түүхэ өөрынгөө жама ёhоор урагшаал дабхина, тэрэнэй хэлбэришэгүй ябасые зогсоохо гэhэн алибаа hэдэлгэнүүдэй бүтэмжэгүй байhыень гэршэлэн харуулна. Түүхэ гээшэ уласхоорондын пролетариадай али бүхы дайсадые баатар дорюун алхамаараа бута няза дарана.

Ленин тухай гайхамшагта статья дотороо энээн тушаа А. В. Луначарский иигэжэ тодоор хэлээ hэн: «Түүхэ гээшэмнай бүхы мэхэшэдые балшыса элирүүлхэ, хүсэтэ бүхы дайсадые диилэхэ гэжэ тэрэ мэдэгшэ hэн, мүн түүхэ намтай, минии талада гэжэ, түүхын инаг хүбүүниинь гээшэб гэжэ, тэрэнэй эбтэ нүхэрынь гээшэб гэжэ, зүрхыень шагнаад, юу хүсэжэ, юун тээшэ зорижо ябаhыень ойлгоо hэм гэжэ мэдэдэг hэн... «Ленин ородой түүхэдэшье суутай, Ленин бүхэдэлхэйн түүхэдэшье суутай...» (А. В. Луначарский. Силуэты. М. 1965. нюур 52—53).

Ленин гансашье Россин бэшэ, мүн уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин вождь, бүхы дэлхэйн ажалшадай вождь байгаа. Өөрынгөө үүсхэhэн, ударидаhан юумэ, мүнөөнэй дэлхэйн коммунис хүдэлөөн тушаа Ленин hанаатаа зободог hэн. Ленин II Интернационалай оронд III Интернационалые байгуулалсаhан юм. II Интернационалай вождьнор оппортунизмын шабар шабхада зуураад, хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ урбалгын замда ороhон байна. Ленин багша оппортунизмын хорото муухай шэнжые элирүүлхэ зуураа, коммунис хүдэлөөнэй интернациональна удха шанарые тусгаарлан тэмдэглэдэг, коммунис хүсэнүүдые уласхоорондын оршом соо нягтаруулан нэгэдхэхын тула оролдодог байhан. «Капитал» гээшэ уласхоорондын хүсэн юм,—гээд Ленин бэшээ hэн.—Тэрэниие илахын тулада хүдэлмэришэдэй холбоо барисаан, тэдэнэй уласхоорондын аха дүүгэй барисаан хэрэгтэй».

Үндэhэ яhанай зүрилдөөндэ, үндэhэ яhатанай хёмороондо, үндэhэ яhанай талаар тусгаарлалгада дурагүйбди. Бидэнэр уласхоорондын холбоо барисаанай тала баридагбди, интернационалистнуудбди». (Зохёолнуудай түгэс суглуулбари, том 40, нюур 43).

Залуу социалис ороной ниислэл хото Москвада 1919 оной мартын 26-да III Интернационалай 1-дэхи (эмхидхэлэй) съезд боложо, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэhэн байгаа. III Интернационал марксизм-ленинизмын үзэл сурталай үндэhэ hуури дээрэ дэлхэйн коммунистнуудай хүсэ нэгэдүүлээд, түүхын шэнэ эрхэ байдалда хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй стратеги ба тактика зохёоhон, коммунис шэнэ партинуудай тогтолгодо, саашадаа хүгжэлгэдэнь туhалжа, революционно тэмсэлэй дүй дүршэлдэ тэдэнние hургаhан, элдэб эсын, зүhэн бүриин оппортунизмтай эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэhэн, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ, демократиин түлөө олониитын тэмсэлдэ ехэ нүлөө үзүүлhэн, арадуудай эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй манлай болоhон.

Ленин багша СССР-эй арадуудай ехэ бүлын хани барисаанай үндэhэ hууриие тодхоhон юм. Энэ хани барисаан социализмын агуухэ туйлалта, тэрэнэй хүсэ шадалай тон шухала үндэhэ hууринуудай нэгэн болонхой. Ленин багшамнай ородшье, немецшье, хитадшье—ямаршье национализмда, ехэ уласай дээрэнхы шовинизм үзэлдэ эсэргүүсэн, эрид шууд тэмсэдэг байгаа. Совет засагай тогтоhон түрүүшын үдэрнүүдтэ «Россин арадуудай эрхын Деклараци» тунхаглагдаа бэлэй. Тиихэдээ арадуудай хоорондохи харилсаанай шэнэ үеын эхи табиhан юм. Хара хүсэндэ шүтэлгын, арадуудые империалис ёhоор дээрмэдэдэг, тонодог, дарлалаг ябадалай—капиталис байгуулалтын удха шэнжэ болоhон эдэ хорото хархис үзэгдэлнүүдэй орондо уласхоорондын харилсаанай шэнэ ёhо гуримууд: ехэшье, багашье арадуудай бүрин эрхэ ба бүтэн бүхэли байлгые хүндэлхэ, тэдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархахагүй гэдэг гол ёhонууд бэелүүлэгдээ.

Национальна асуудал ниитын хүгжэлтын тон орёо, түбэгтэй асуудалнуудай нэгэн болоно. Ленин энэ асуудал шиидхэхэ программа зохёогоод, бэелүүлхэ хэрэгые бодото дээрэнь ударидаhан байна. Арадуудые тамалдаг түрмэ гэжэ суурхаhан Росси социализмын илаhанай ашаар сүлөөтэ, хүгжэлтэ түгэс арадуудай хани барисаанай агуухэ бүлэ болоо. СССР-эй арадуудай ленинскэ хани барисаан пролетарска интернационализмын гол ёhонуудай бодото бэелэл мүн.

В. АФАНАСЬЕВ,
философиин эрдэмэй доктор.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

НЮТАГАЙ ЗАСАГ БА АЖАХЫ

...шадай депутадуудай сель... поселково Соведүүдэй хүдэл... айжаруулха тухай» КПСС-... ЦК-гай тогтоолой гараhан ... хойшо манай аймагай нютаг... Соведүүд горитой юумэ ... тэмдэглэмээр. Олонхи ... болон сельскэ Соведүүд ...эхэ удха шанартай энэ пар... документые хүсэндэнь хүр... шармайсатайгаар хүдэлнэ. ... болгон дурдабал, Хонхо... Шаралдайн, Мухар-Шэбэрэй, ... сельскэ, сомоной Со... мүнөө үедэ түрүү зэргэдэ ... дүй дүршэлөө арьбадхан, ... далайсаяа улам үргэдхэнэ.

... сельскэ Соведые ... үзэе. Түрүүлэгшэ Н. С. ...новынь нилээд дүй дүр... хүн юм. Эрхэ түлөөлэл... шадамараар хэрэглэн, ажа... соёлой байгуулалтын та... амжалтануудые туйлаа.

...ьскэ Соведэйнь гүйсэдхэхэ ... үүсхэл оролдолго гарга... олониитын хүсэ зүбөөр хэ... шададаг байха юм. Зо... ажабайдалда, ажаhуудал... бодо нүлөөлнэ, туhалам... Нэн түрүүн колхозой ...борнин хүгжэлтэдэ зайла... шухала нүлөөтэй.

...советэй гүйсэдком колхо... правленитэй үдэр бүри нягт ... холбоотой байдаг. Гүрэндэ hү, ... hооhо худалдаха түсэбөө, ... ис уялгануудаа дүүргэл... туhалдаг юм. Түс сель... Советэй мэдэлэй газар дээрэ ..., Ленинэй нэрэмжэтэ ...үүд оршодог. Энэ хоёр ажа... бүхэндэ ороохо таряанай ... ургаса хуряажа абадаг бо...

...дхэхэ комитет хүдөө ... хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ...лэй хүдэлмэри үргэнөөр ... Энэ хэрэгтэнь саг үр... комиссинууд, Соведэй ..., депутадуудай бүлэ... ...уhа хүргэдэг. Депутадуу... ...ал дээрээ амжалта туйла... ...-эмхидхэлэй хүдэлмэри... ...итэй hайнаар хабаадаха... депутадуудай үүргэ улам ... бшуу. Мүн hунгагша... ...аа урда үе үе болоод тоосо... ...шье хүнгэн болоно.

... гэгээрэлэй, худалдаа най... ..., хүдөө ажахын социалис ... сахилгын комиссинууд hайнаар хүдэлдэг. Худалдаа наймаанай комисси малшадые, механизаторнуудые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, хубсаhа хунараар таhалгаряагүй хангахын тула оролдолго гаргана. Түс комиссиие үнинэй депутат, тракторна бригадын бригадир Анатолий Петрович Калашников хүтэлбэрилдэг юм.

Мүн Михаил Кузьмич Антонов hунгагшалайнгаа захяа, даалгабари жэнхэдүгүй дүүргэдэг, олоной дунда жэшээтэ hайнаар хүдэлдэг депутат болоно. Механизатораар хүдэлхэ зуураа, куузику гэжэ ургамалые колхоз соогоо түрүүлэн ургуулха даабари абаhан юм. Бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, тэрээнhээ баян ургаса хуряагаа. Район дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hууринуудай нэгые эзэлhэн байна. Гараашан жэлдэ амжалтаяа улам арьбадхаха хүсэлэнтэй.

Сельскэ, сомоной Соведүүдэй хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи кварталай дүнгөөр Шаралдайн сельскэ Совет түрүү hууридa гараа.

Мухар-Шэбэрэй, Калиновкын, Хүсөөтын сельскэ, сомоной Соведүүд хүдэлмэреэ нилээд hайжаруулаа гэжэ хэлэлтэй. Экономико болон соёлой хүгжэлтэдэ гол hаналаа хандуулна. Депутадуудай, саг үргэлжын комиссинуудай, уран hайханай бүлгэмэйхидэй үүсхэл оролдолгые үргэдхэхын түлөө тэмсэдэг, социалис уялгануудай хэр саг соогоо дүүргэгдэжэ байhыень шалгадаг.

Гэбэшье сельскэ, сомоной Соведүүд бултадаа адли hайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Подлопаткын, Суулгын, Түгнын, Хушуун-Үзүүрэй сельскэ Соведүүд мүнөөдэрэй эрилтэдэ хүрэжэ шаданагүй. Эдэ сельскэ Соведүүдэй хүдэлмэриие ойрын сагта hайжаруулхын тула тодорхой хэмжээнүүдые абажа байнхайбди. Аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэд сельскэ, сомоной Соведэй түрүүлэгшэнэр, секретарьнарай дунда зохихо хүдэлмэри ябуулдаг, дүй дүршэлөө баяжуулхынь тула тусхай hуралсал эмхидхэдэг, али болохо туhаламжа үзүүлдэг болоо.

Эндэхи Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хоёр жэлэй hургуули нээгдэнхэй. Бүхы түрүүлэгшэнэр, секретарьнар эдэбхитэйгээр hурана.

Энээнhээ гадна үшөө ямар дутагдал, бииб гэхэдэ, сельскэ Соведүүднай уужам, hаруул шулуун байратай болоодүй байhаар. Энэ жэлэй туршада Хүсөөтын сомоной Соведтэ шулуун шэнэ гэр барюулха түсэбтэйбди.

Аймагай, сомоной Соведүүдэй депутадууд мүнөө hунгагшадтайгаа уулзажа, хэhэн хүдэлмэри тухайгаа тоосожо байнхай. hаяхан Хушуун-Үзүүрэй, Калиновкын сельскэ Соведүүдэй депутадууд hунгагшадайнгаа үмэнэ тоособо.

Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри колхозниигуудай дунда hулаар ябуулагдана, худалдаа наймаан дутамагаар эмхидхэгдэнэ. Эдэ бүгэдые эмхитэй болгохын тула олохон депутадууд мүртэй юумэ хэнэгүй.

Иимэрхүү ушар Суулгын сельскэ Соведэй депутадуудай тоосоонhоо элирбэ. Малшадай дунда худалдаа наймаан мүртэй hайнаар эмхидхэгдэдэггүй байгаа. Энэ дутагдалаа усадхажа, автолавка графигай ёhоор ябуулдаг болоо.

Үбэлжэлгын хэр зэргээр үнгэржэ байhые шалгаха хүдэлмэри январиин 15-hаа февралиин 15 болотор аймаг доторнай үнгэргэгдэхэ юм. Сельскэ, сомоной Соведүүд арадай хинагшадтай, партийна хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта энэ шалгалтаяа амжалтатайгаар үнгэргэхые оролдоно. Мартын 16-да аймагай, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэйнгээ hунгалтые hайнаар үнгэргэхын тула бэлэдхэл хэжэ байнабди. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй түүхэтэ ойе угтуулан хараа түсэбүүдээ эрхим hайнаар дүүргэхые оролдохобди гэжэ мэдүүлхэ байнаб.

Ц. ЦЫБИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

РЕДАКЦИДА ЕРЭhЭН БЭШЭГҮҮДhЭЭ

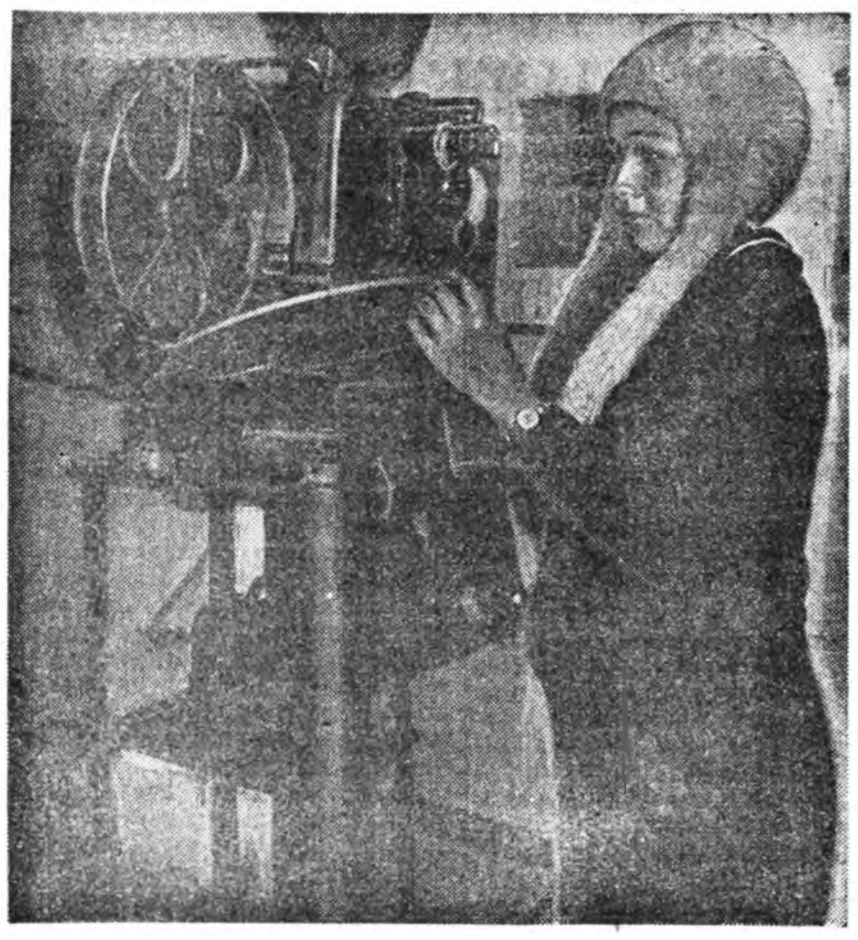

ШЭНЭ КЛУБ, ШЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭ

Евдокия Тимофеевна Сороковикова Хужар нютагай ажалшадай дунда хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог. Нүхэр Сороковикова Туранай совхозой энэ отделенидэ киномеханигаар хүдэлжэ ябана. Агууехэ Октябриин 51 жэлэй ойн hайндэрэй урдахана Хужарай ажалшад шэнэ клубтай болоhон юм. Уужам, hаруул клубай толлогдоходо, тэндэнь ажалшадта кино харуулжа байха шэнэ кино-түхеэрэлгэ тодхогдоhон байгаа.

Шэнэ, hайн киноаппарадтай болоhон Евдокия Тимофеевна үдэр бүри шэнэ шэнэ кинофильмүүдые асаржа, нютагайнгаа ажалшадта харуулдаг болоhон байна. Тиин тэрэ түсэбэй ёhоор, ноябрь hарада 49 дахин кино харуулха hаа, тэрэнээ 53 болгожо шадаа. Энэнэйнь ашаар hарын туршада 2500 хүн кино хаража гараhан байна.

Түнхэнэй аймагай киномеханигуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Е. Т. Сороковикова шалгаржа, түрүү hуури эзэлhэн байна. Мүнөө Евдокия Тимофеевна В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, hара бүриингөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябана.

Зураг дээрэ: Е. Т. Сороковикова ажалдаа.

Л. Иринцеевэй фото.

ДЕПУТАДУУДАЙ ОРОЛДОЛГООР

Баргажанай аймагай Харамодоной сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй депутадууд hунгагшадайнгаа захилые дүүргэхын түлөө өхэхэн оролдодог. Тэдэнэрэй дурадхалаар Аргата hууриндахи соёлой байшанда үргэн экрантай шэнэ киноаппаратура тодхогдобо.

Иигэжэ эндэхи совхозой хүдэлмэришэд ажалайнгаа hүүлээр сүлөөтэй сагаа хүхюунээр үнгэргэхэ, таатай зохидоор кино хараха дүүрэн аргатай болобо.

Манай корр.

МЕХАНИЗАТОРНУУДТА — СТОЛОВО

Хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр уттаха. Машина техникээ hайнаар заhабарилха — иимэ зорилго хүдөөгэй механизатор бүхэн урдаа табинхай. Эдэ зорилгонуудаа найдамтайгаар дүүргэлгэдэнь туhалха гэжэ Нарhатын совхозой хүтэлбэрилэгшэд яhала оролдолго гаргана. Заhабарилга дээрэ хүдэлжэ байhан механизатор болон мэргэжэлтэдтэ тусхай столово hаяхан түхеэржэ үгтөө.

Шэнэ столово соонь сэбэр, дулааншье байдаг. Эдеэ хоолынь эрхим зэргын. «hайн даа» гээд лэ механизаторнууд столовын ахамад тогоошон Е. Петровада баяр баясхалан хүргэдэг. Эндэ бэлдэгдэhэн хоолынь элбэг, үнэ сэнгээршье хямдахан байдаг юм.

Механизаторнууд үдын хоолдо гэртээ ошожо сагаа hамшахаяа болёо. Эдэнэр Шергинскэ совхозой механизаторнуудай уряае дэмжэн, заhабарилгынгаа хүдэлмэриие түргөөр, эрхим шанартайгаар дүүргэхые оролдоно. Нарhатынхид шадаоаряар хэнhээшье дутуугүй. Эдэнэрнай таряанай үндэр ургаса абалгаар аймагай чемпион гэhэн алдартай бшуу.

Яруунын аймаг. **А. БАБУШКИН.**

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ— НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ

hаяхан Захааминай аймагай «Победа» колхозой правлениинхид hаалишадайнгаа үнгэрhэн жэлэй ажалайнь дүнгүүдые сөөсолжо, ажалдаа эрхим амжалта туйлаhан зарим түрүүшүүлдэ нэмэлтэ түлбэри үгэжэ урмашуулhан байна. Тэдэнэй нэгэн колхозой үнинэй hаалишан Ц. Будаева нёдондо жэл түсэбэйнгөө ёhоор 1500 килограмм hү hааха аад. 1878 килограммда хүргэжэ, аймаг дотороо эрхимлэhэн бэлэй. Тиигэжэ энэ нүхэрнай мүнөө 204 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаха болоhон байна. Мүн тиихэдэ hаалишад Ц. Цыренжапова, Н. Бадмаева гэгшэд тушааха түсэбтэ даабаряа сүм дүүргэhэндээ тус тустаа 150 түхэригөөр, Ц. Цыренова, Х. Гонгорова, Х. Гажурова гэгшэд үнеэн бүриhөө тугал түлжүүлхээр абаhан уялгаяа үлүүлhэндээ нэжээд тугал нэмэлтэ түлбэри болгон абаба.

Мүнөө эдэнэр В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулан, үшөө ехэ амжалта туйлахын тула улам эршэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Б. ШОЁНОВ.

ОРОЛДОСОТОЙ

Загастайн хүдөөгэй библиотекые даагша Т. Тыжигеева холын отара, гүүртэнүүдэй хонишод, малшадта hонирхолтой ном, журналнуудые таhалгаряагүй абаашажа байдаг заншалтай.

— Уншагшадни аргагүй олон. Мүнөө түл абалгын үедэ хонишод хэды забтүй байбашье, хүдөө ажахын түрүүшүүл тухай брошюра, уран гоёор бэшэгдэhэн буряад зохёолнуудые уншаха ехэл дуратайнууд байдаг. Тиимэhээ hонин, шэнэ номуудые абаашахые оролдогшоб,—гээд Татьяна Тыжигеева хөөрэнэ.

Ц. ДОРЖИЕВ.

Сэлэнгын аймаг.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

«НАМhАА СААГУУР»...

Иимэ гаршагтай статья манай газетын ноябриин 23-най номерто, «Будамшуугай почтоhоо» гэhэн рубрика доро толилогдоhон юм. Статья соо Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой Шэбэртэ нютагай hайхан тунгалаг булагай уhые тэндэхи нютагай ажалшадай гахай, галуунуудай бузарладаг тухай хэлэгдэhэн байгаа. Мүн энэ статья соо Шэбэртын шугы тухай хэлэгдэhэн. Эгээл үзэсхэлэн энэ газарай шугын модон эзэгүйгөөр зунай сагта орхигдожо, хухалагдана, ехэ модонуудынь—нарhан, хуhан, хасуури отологдоно гэгдэhэн байгаа.

«Намhаа саагуур»... гэhэн статья Шэбэртын сомоной Соведэй ээлжээтэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тиин сомоной Соведэй депутат, Бэшүүрэй совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ Д. Д. Гомбоеето түс булагые тойруулан хорёо бариха гэhэн даабари үгэhэн байна.

Тэрэшэлэн Шэбэртын шугые хамгаалжа байхынь тула байгаалиие хамгаалха тэндэхи депутадай комиссида даалгагдаба. Мүн Улаан хадада амаралтын байшан бариха, стадион, шугын дэргэдэ ажалшадай амарха парк түхеэрхэ гэhэн даабари Бэшүүрэй совхозой директор Б. Б. Юмсуновта үгтөө гэжэ Бэшүүрэй аймгүйсэдкомой секретарь нүхэр Будаева манай редакцида мэдээсэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын оёдолшодой «Индопошив» нэгэдэлэй түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн ...тина Ивановна Воротникова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

УНШАГШАДАЙ ДУНДА

Манай республикын Хойто-Байгалай, Баунтын, Ахын, Захааминай аймагууд эгээл холын нютаг гэжэ тоологдодог. Тиигээшье hаа, дурсагдагша аймагуудай ажалшад республика, орон дотороо боложо байhан hонинhоо нэгэшье үдэрөөр хожомдодоггүй. Юуб гэхэдэ, эдэнэр радио шагнадаг, захиhан газетэ, журналнуудаа сагсоонь лэ абаад байдаг юм. Мүнөө хүн бүхэнэй уншадаг газетэ, журнал абаад үзэхэдэ, дурсагдагша аймагуудай уншагша бүхэндэ найман газетэ хүртэнэ. Мүн зарим айлнууд бүришье олон газетэ, журнал абажа уншадаг болоо. Жэшээнь, Баунтын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүн Корнеев байгша ондо аяар арбаад газетэ, журналнуудта захил хэhэн юм. Ахын аймагай «Улаан Аха» колхозой гэшүүн Шлюнин 12 газетэ, журнал захинхай. Иимэ жэшээнүүдые дурдаха болоо hаа яhала олон байха.

Баунтын аймагай Молодежный тосхоной айлнад арбаад жэлэй саада тээ 230 хэhэг газетэ, журнал захижа абадаг байhан юм. Харин мүнөө... эндэхи ажалшад 2000-hаа дээшэ хэhэг хэблэл захижа абана

Арад зоной дунда хэблэл тарааха хэрэгтэ «Союзпечатиин» хүдэлмэрилэгшэдhээ гадна, ниитын түлөөлэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг болоо. Улаан-Үдын Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй дунда Дора Константиновна Танхаева хүндэтэй хүниинь болонхой. Хэблэл тараaха ниитын түлөөлэгшэ боложо томилогдоhон Дора Константиновна заводой хүдэлмэришэдэй газетэ, журналаа захихадань арбаад жэлэй туршада туhаламжа үзүүлжэ байдаг. Мүнөө заводой хүдэлмэришэд партийно-политическэ хэблэл захижа уншахынгаа хажуугаар, «Электричество», «Теплотехника», «Железнодорожный транспорт» болон бусад журналнуудые захижа уншадаг болоhон. Мүн ниитын түлөөлэгшэд А. Ш. Таряшинов (АТК № 1), Н. Н. Кудрина (Улаан-Үдын вагонно депо), О. Н. Минеева (хүдөө ажахын институт), Н. Н. Кармаков (шэлэй завод) болон бусад ажалшадай дунда хэблэл тараалгаар яhала ехэ эдэбхи үүсхэл гаргаhан байна.

Ажалшадтай холбоо барисалтай байдаг почтальонуул уншагшадай дунда хэблэл олоор тараана. Тэдэнэй дундаhаа Хориин аймагай Үдын хэлхеэ холбооной отделениин почтальон Е. Х. Ринчинова, Зэдын аймагай Торийн хэлхеэ холбооной почтальон Т. Н. Ершова, «Улаан Аха» колхозой Р. Б. Балданова болон бусадые нэрлэмээр.

Н. ХАЗАГАЕВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ҺУРАГШАДАЙ АЯНШАЛГА

Орлигой дунда һургуулиин 10-дахи «Б» классай бүлэг һурагшад багша А. З. Матвеевэй хүтэлбэри доро Улаан-Үдэ, Эрхүү хотонуудаар аяншалжа, тэндэхи үзэсхэлэн гоё газарнуудаар ябаһан, мүн кинотеатрнууд болон музейнүүдээр орожо һонирхон хараһан байна.

„МАРТАГДАШАГҮЙ ОБРАЗ“

Һаяшаг Орлик тосхоной аймагай библиотекынхид иимэ нэрэтэй аман үгын журналай түрүүшын үдэшэ үнгэргөө. Энэнь гол түлэб манай вождь, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагданхай юм.

Тус аман үгын журналай түрүүшын үдэшэдэ Ленинэй бага наһан ба һуралсалай жэлнүүд тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн байна. Эндэ Л. А. Банеева, К. Д. Тулуев гэгшэд үгэ хэлэжэ, сугларагшадые ехэтэ һонирхуулаа.

В. ГАЛСАНОВ.
Ахын аймаг.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

Һаяшаг Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб — Тохой тосхоной Соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид Ш-Н. Цыденжаповай «Шуурган» гэжэ дүрбэн үзэгдэлтэй зүжэг табижа, сугларагшадые ехэтэ баярлуулба.

Энэ зүжэгэй гол нюурнуудые эндэхи бүлгэмэй эдэбхитэйшүүл: колхозой инженернүүд Б. Тумуров, А. Цыденов, агроном В. Бальжинимаев, зоотехник А. Дарханов, ветврач К. Дандаров, шүдэнэй врач С. Тумурова ба ВЛКСМ-эй секретарь Гармаев болон Н. Будаева гэгшэд гүйсэдхэхэдөө, зүжэгэйнгөө геройнуудай образуудые үнэншэмэ гоёор харуулһан байна.

— Бидэ иимэ олон нюурай хабаадалгатай зүжэг түрүүшынхеэ табиба гэзшэбди. Саашадаа энээнээ үшөө һайнаар мүлижэ заһаад, хүршэ колхоз, совхозуудаар айлшалан харуулхабди. Тэрэнһээ гадна холын отара, гүүртэнүүд дээгүүр ябажа харуулха түсэбтэйбди,—гэжэ Соёлой байшангай директор Н. Галданова хөөрэнэ.

Манай корр.

ПУТЕВКООР ШАГНАГДАБА

Нина Лаптева тосхонойнгоо 8 жэлэй һургуули түгэсхэһөөр лэ түрэл колхоздоо һаалишанаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Мүнөө тэрэ гурбан жэл соо ажаллахадаа, «Маяк» колхозой түрүү һаалишадай зэргэдэ гаража шадаа.

Залуухан комсомол басаган Нина үнгэрэгшэ жэл даадаһан үнеэн бүриһөө 2456 килограмм һү һаажа, һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нилээд дээхэнүүр һуури эзэлбэ.

Улаан-Үдын худөөгэй аймагай ВЛКСМ-эй райком залуу һаалишанай амжалтые үндэрөөр сэгнэжэ, Москва хото шадарай «Спутник» гэжэ амаралтын газарта ошожо амарха түлөөһэгүй путёвкоор шагнаба.

Эрхим һаалишан Нина Лаптева байгша ондо улам эршэтэйгээр ажаллан, даадаһан үнеэн бүриһөө 2500 литр һү һаажа, В. И. Ленинэй 100 жэлэй алдарта ойе угтаха гэһэн социалис үүргэ абаһан байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

ТОБШОХОНООР

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада Хяагта хотын библиотекын хүдэлмэрилэгшэд уншагшадайнгаа дунда шилээдгүй ехэ ажал ябуулдаг болонхой. Элэнэр В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойн һайндэртэ зорюулан, фото-зурагуудтай стендүүдые хэжэ, номой выставкэ эмхидхэбэ. Энэнь уншагшадайнгаа анхарал ехэтэ татаһан байна.

Мүнөө тус библиотекынхид «Урданай, мүнөөнэй, ерээдүйн Хяагта» гэһэн һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэхөөр бэлдэжэ байна. Энээндэнь Обручевой нэрэмжэтэ музейн хүдэлмэрилэгшэд, аймгуй-сэдкомой түлөөлэгшэд хабаадалсана.

А. НИМАЕВ.

* * *

ЗАГАРАЙ. Аймагай соёлой байшанда Рязаниин областиин артистнар концерт харуулжа, сугларагшадые баясуулаа. Энэ концертдэ залуу жонглёр Геннадий Федоров элдэб янзын номернуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэбэ.

Мүн тиихэдэ дуушад Елена Барановагай, Ольга Ковалевагай болон Латвиин ССР-эй габьяата артист Сергей Курлаев гэгшэдэй гүйсэдхэһэн ирагуу гоё совет дуунууд, уян нугархай хатарнууд хүнүүдые һонирхуулаа.

Концертын һүүлээр тус филармониин артистнарта баяр хүргөөд, саашанхи творческо ажалдань амжалта хүсэһэн байна.

Г. ГЫПЫЛОВ.

20 ЖЭЛЭЙ ОЙ: ДҮНГҮҮД БА ХАРАА ЗАМУУД

Хорин жэлэй урда тээ, январиин эсэс багта, Болгариин, Венгриин, Польшын, Румыниин, СССР-эй ба Чехословакиин түлөөлэгшэдэй экономическа зүблөөн Москвада болоо һэн.

Экономическа Харилсан туһалалсалтын Совет байгуулха шухала гэжэ тэрээндэ хабаадагшад мэдэрһэн байгаа. Мүнөө СЭВ-эй хүдэлмэридэ дурсагдаһан оронуудһаа гадна, ГДР ба Монгол хабаадалсана.

Экономическа Харилсан туһалалсалтын Соведые — социалис интернационализмын гол ёһонуудта, тэгшэ эрхэ ба нүхэрэй ёһоной харилсаа холбоондо үндэһэлдэг тон шэнэ түхэлэй уласхоорондын организацие байгуулһан ушар социалис гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаанай хүгжэлтэдэхи шэнэ шатада болоһон байгаа.

Гэшүүн-оронуудай хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлжэ ба тааралдуулжа, арадай ажахые түсэбэй ёһоор хүгжөөлгэдэ, экономическа ба техническэ дэбжэлтэ түргэдхэлгэдэ, индустриализациин хэм хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, ажалай бүтээсын ургалтада, өөһэдынгөө арадуудай байдал һайжаруулгада туһалха гэшэ энэ организациин зорилгонь болоно.

Ажалые тааруугаар хубаарилгада, хамжажа үйлэдбэрилгэдэ үндэһэлэн, дэлхэйн социализмын системэдэ ородог гүрэнүүдэй экономическа талаараа ойртолсолго энэ системын хүгжэлтын бодото жама ёһон болоно. Хани оронуудай харилсаа холбооной хүгжэлтэһөө, СЭВ-эй ажал ябуулгын түхэл маягай ба эмхидхэлэй байгууламжын хубилалгаһаа энэ жама ёһон элеэр харагдана.

Үнгэрһэн хорин жэлэй туршада соо СЭВ хэдэн шатые гараһан байна. Түрүүшын шатада Соведэй ажал ябуулгын удхань ямар байгааб гэхэдэ, гол түлэб гэшүүн-оронуудай хоорондо гадаадын худалдаа наймаан хүгжөөдэдэг, научно-техническэ харилсаа холбоон эмхидхэгдэдэг байгаа. Мүнөө гадаадын худалдаа наймаан Соведэй ажал ябуулгада шухалын шухала һууринуудай нэгые эзэлнэ. 1967 ондо эдэ гүрэнүүдэй хоорондо 25 миллиард үлүүтэй түхэригэй худалдаа наймаан хэгдэһэн байха юм. 1950 онһоо 1968 он хүрэтэр эд бараа андалдан абалсалга 5,5 үлүүтэй дахин нэмээ. Тиихэдэ, хүгжэнги капиталис оронуудай хоорондохи худалдаа наймаан энэ үе соо 3,9 тухай дахин нэмэһэн байха юм. Тэрээнһээ уламжалан, дэлхэйн худалдаа наймаанда социалис оронуудай хубита 6,5-һаа 10,3 процент хүрэтэр нэмэһэн байна.

Наука ба техникын талаар Соведэй гэшүүн-оронуудай харилсаа холбоон үргэнөөр хүгжэһэн байха юм. 1949—1966 онуудта СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүд бэе бэедээ 40 мянга гаран комплект научно-техническэ документацие түлөөһэгүйгөөр үгэлсэһэн байха юм.

40 гаран научно-техническэ асуудалда хамаатай шэнжэлэлтэнүүдые тааралдуулан ябуулха түрүүшын түсэб 1963 ондо СЭВ-тэ зохёогдоһон байгаа. Тэрэниие шэнжэлэн тодорхойлхо хэрэгтэ 700 гаран научно-шэнжэлэлгын, проектно-конструкторскэ организацинууд хабаадаа. Тэрээнһээ һайн үрэ дүнгүүд гарана.

Социалис оронуудай экономическа харилсаа холбоондо тэрэниие үргэдхэхэһөө гадна, хоорондохи холбоотоо гүнзэгырүүлхэ талаар горитой хубилалтанууд болонхой. Эгээл имэһээ социализм ба коммунизм тээшэ аха дүү арадуудай дабшалтые түргэдхэхын, дэлхэйн социалис оронуудай хүсэ шадалые бэхижүүлхын тулада арадай ажахын томо зорилгонуудые хамтаараа шиидхэхэ хэмжээ ябуулганууд Соведэй хүдэлмэридэ бүри ехэ һуури эзэлдэг боложо байнхай.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ажал ябуулгые тааралдуулга таһалгаряагүй нарижуулан һайжаруулагдажа байдаг. 1966—1970 онуудай арадай ажахын түсэбүүд олон талын ба хоёр талын зүгһөө зүбшэгдэжэ, зохёогдоһон байха юм.

Түсхай мэргэжэлдэ оролгын ба хамжажа үйлэдбэрилгын талаар харилсаа холбоо эмхидхэлгэ Соведэй зорилгонуудай нэгэн болоно. Хамагай түрүүндэ машина бүтээлгын, радиотехническэ, электронно, химическэ промышленностиин, хара металлургиин, атомай хүсэ амгалан зорилгоор хэрэглэлгын талаар энэ хүдэлмэри хэгдэдэг байна.

Арадай ажахын шухалын шухала асуудалнуудые хамтаараа шиидхэхын тулада хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлхэ гол ёһон аха дүү оронуудай дүршэлдэ батаар баримталагдадаг болоһон байна.

«Дружба» гэжэ нефтепровод — СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хамтаараа бүтээһэн тон томо техническэ түхеэрэлгэ социалис оронуудта алба хэнэ. Магистралиин барилгын дүүргэгдэһэнһээ хойшо Чехословаки, Венгри, Польшо, ГДР 70 миллион үлүүтэй тонно совет нефть абаа. Энэ хадаа угаа ехэ мүнгэ зоори алмаха арга тэдэндэ олгоһон байха юм.

СЭВ-эй гэшүүн аад, Европодо оршодог оронуудай энергосистемэнүүдые нэгэдүүлгэ түгэсхэгдэһэн байна. 1960 ондо 150 миллион киловатт-час электроэнерги аха дүү оронууд бэе бэедээ үгэлсэһэн байгаа һаа, тэрэнэй хэмжээн 1967 ондо 8,5 миллиард киловатт-час болоо.

СЭВ-эй һанамжа дурадхалаар ашаанай вагонуудай нийтын парк байгуулагданхай. Мүнөө энэ парк 100 мянга гаран вагонһоо бүридэнэ. Нийтын парк дотоодын болон уласхоорондын харилсаанда түмэр замай транспортые бүри ашагтай һайнаар ашагламтые хангана.

Тус тус оронуудта промышленна предприятинуудые СЭВ-эй бусад гэшүүдэй хабаадалгатайгаар барихэ ябадал һүүлэй жэлнүүдтэ дэлгэрһэн байха юм.

Социалис гүрэнүүд дэлхэйн промышленна продукциие тон ехээр гаргадаг болоо. 1967 ондо тэдэнэр 303 миллион тонно нефть абаһан, 135 миллион үлүүтэй тонно болад хайлуулһан, 357 мянган металл отолдог станогуудые бүтээһэн, 790 миллиард киловатт-час электроэнерги гаргаһан байна.

Социализмын оронууд өөрынгөө экономическа амжалтануудаар дэлхэйн бүхы хүгжэлтэдэ угаа ехэ нүлөө үзүүлнэ. Социалис системын ажахынууд капиталис оронуудта орходоо һургаргүй бүлюу һайн байһанаа гэршэлэн харуулаа.

Шэнэ ажабайдал зохёон байгуулха талаар урдаа табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ, тиигэжэ капитализмтай хэгдэдэг экономическа мүрысөөндэ социализмын оронуудай байдалые саашадань бэхижүүлгые хангаха бүхы арга боломжонууд СЭВ-эй гэшүүн оронуудта бии.

С. ЗАВОЛЖСКИЙ,
СЭВ-эй секретариадай советник. (АПН).

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ХАНИ БАРИСАА БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

АДЕН. (ТАСС). Хани барисаан ба худалдаа наймаан тухай совет-йеменэй договорой 28 ондо баталагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 40 жэлэй туршада соо хоёророной хоорондохи хани барисаан таһалгаряагүйгөөр хүгжэн бэхижэбэ гээд Урда Йеменэй Арадай Республикын президент Кахтан Аш-Шааби гэгшын СССР-тэ аяншалжа байлгатай дашарамдуулан, Аденэй «14 Октябрь» гэжэ газетэ бэшэнэ. Президентын аяншалга Йеменэй ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани харилсааг улам ехээр бэхижүүлхэ.

Угаа ехэ революционно амжалтануудые туйлаһан Советскэ Союз, Ази, Африкын, Латиин Америкын хүгжэжэ эхилһэн оронуудта ходоол туһаламжа үзүүлдэг байгаа, үзүүлһээршье гээд газетэ бэшэнэ. Энэ аяншалга империализм ба колониализмда эсэргүү тэмсэлдэ манай арадуудай дайшалхы хани барисааг бэхижүүлгэдэ туһалха гэжэ бидэнэр этигэнэбди гээд статья соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Болгариин хүн зоной тоо

СОФИ. (ТАСС). НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй даргадахи гүрэнэй информациин управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, 1968 оной эсэстэ Болгариин зоной тоо 8.401 мянган хүн болоһон байгаа. 1967 онойхитой сасуулбал, зонойнь тоо 66 мянган хүнөөр олон болоо.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ СУДАНДА ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛНЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электригүүд А. С. Канищев, Абдель-Аль-Али гэгшэд элеваторай гол управлени дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХАРАТА ЯБУУЛГА ХЭГШЭД, ТЭРЭЭНЬЭЭ УЛАМЖАЛАН ХОХИДОГШОД

ПРАГА. (ТАСС). Социализмда харша хүсэнүүд Чехословакидахи оршон байдал улам шахардуу шанга болгохо һэдэлгэнүүдые хэһэй зангаараа. Прагада бэеэ хорложо үхэһэн студент Ян Палах гэгшые хүдөөлүүлгэ январиин 25-да болоһон байгаа. Иигэжэ уршагта муухайгаар бэеэ хорлон алалгаһаа уламжалан зоной дунда зэбүүрхэл сошордол гаргаха гэшэ эдэ һүйдхэлтэ ябуулгануудай зорилгонь болоно. Энээнэй ба өөрыгөө хорложо алаһан бусад ушарнуудай шалтагаание элирхэйлһэн зарим нэмэлтэ мэдээнүүдые Чехословакиин хэблэл, мүн харийн корреспондентнүүд дамжуулна.

Студентнүүдэй дунда гүрэндэ харша һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэдэг түсхай этгээдүүдэй оролдолгоор өөһэдыгөө галдажа алаха хэдэ хэдэн ябуулга хэхэ даалгабаритай бүлэг үшөө 1968 оной ноябрьда байгуулагдаһан байгаа. Энээн тухай хожомынь ЮПИ агентство Прагаһаа мэдээсэһэн байха юм.

Американ энэ агентствын Прагадахи корреспондент Карловын университедэй «нэгэ һурагшаһаа» абаһан мэдээнүүдые урдаа барьдаг байгаа. Тус һурагша өөрыгөө обогые нэрлэхые хүсөөгүй. Мүн лэ энэ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор «ээлжээ ээлжээгээр өөһэдыгөө хорложо алаха тангариг үгэһэн» бүлэгтэ Палах оролдог байгаа бшуу. Студентнүүдэй бүлэгтэ 15 хүн оролдог байгаа гээд Франс Пресс агентствын Прагадахи корреспондент лаблан батална. «Вацлавска талмай дээрэ хэдэн хүн бэеэ галдажа алаха» гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ уридшалан багсаажа бэшэһэн байна.

Хэн түрүүлжэ бэеэ хорлон алахаб гэжэ тодорхойлхо зорилгоор бүлэгэй гэшүүд жээрэб барья гэжэ журналистнуудай дунда тараһан харийн хэблэлэй болон информациин мэдээсэлнүүдһээ элирээ. Студент Палахта түрүүшын ээлжээн тудаа.

Иимэ ябуулгануудай зүб байһые һэжэглэһэн дээрэһээ Я. Палах түрүүшээр бэеэ хорлохоһоо арсаа гээд дамжуулагдана. Тиигэһээр байтараа бүлэгэй баалалтаар тэрэ зүбшөөлөө үгөө. Ян Палах гэгшын үхэл үнэндөө политическэ шалтагаанаар бэеэ хорлолго болоно, студентын энэ ябуулга орон доторхи байдалые ходоодол шахардуу байлгахые хүсэдэг этгээдүүдээр тухирагдаһан байгаа гэһэн баталамжанууд Прагада хэлэгдэдэг байһан тухай «Вечерни Прага» гэжэ газетэ январиин 28-да бэшэһэн байха юм. Я. Палах гэгшын хэрэглэхэ горючи имагтал «хүйтэн дүлэтэй» байха, «мини гэрэл сасаруулха» гэжэ тэрэниие этигүүлэн найдуулһан байгаа гээд газетэдэ дурдагдана.

Я. Палах үхэхые хүсөөгүй. Гал дүлэндэ эзэлэгдэһэн Я. Палах өөрыгөө хорлоһон газарһаа зугадан гүйжэ, туһаламжа үзүүлхые гуйгаа. «Пальтогоо дээрэм хаяыт!» гээд тэрэ хашхараа. Городой транспортна албанай диспетчер Я. Шпирек шатагша дээрэ өөрыгөө пальто хаяжа гал дүлыень унтаргаагаа, гэбэшье хожомдогдоһон байгаа. Иимэ хойшолонтой байха гэжэ хүлеэгээгүйб гээд Я. Палах врачнуудта хэлээ гэжэ Чехословакиин хэблэл мэдээсэнэ.

Энээн тухай Чешскэ правительствын январиин 18-да хэблэлдэ толилогдоһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй. Залуу хүнэй хүби заяагаар правительство шаналан гашуудана. Теэдшье өөрыень аргалһан врачта тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, Я. Палах гэгшын энэ ябуулга «өөртэнь һанагдаа, хүлеэгдээгүй хойшолонтойгоор дүүрэһэн байна» гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Үшөө хэдэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, шэнэ уршагта муухайгаар үхэлгын болоһон дээрэһээ олониитэ сошордон мэгдэһэн байна. Прагын Сморжилов районой студентка Бланка Нахазеловагай газаар бэеэ хорложо алаһан тухай нийслэлэй газетэнүүд мэдээсээ. Өөрыгөө хорложо алалгань бэеэ талдажа алалгые эмхидхэгшэдэй бүлэгөөр үүдхэгдээ гэжэ хохидоһон басаганай орхиһон бэшэг гэршэлжэ үгэнэ.

«Руде право» болон бусад зарим газетэнүүдэй тунхаглаһан тус бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Ханинар, таанадай энэ бэшэг уншажа байхыетнай би мэдэхэгүй байхаб. Үхэл бодолоо хүтэлбэри болгон минии иимэ үйлэ хээгүй байһанда этигыт. Иимэ ябуулга хэхыемни намайе баадхаа. Өөрыгөө алахын тулада энэ аргые би шэлээб. Энэ арга нилээд хүнгэн арга болохо байбашье, намда угаа һүртэй муухай байнал даа. Амиды мэндэ ябахые ехээр хүсэнэб! 8 час 30 минутада хара үнгэтэй «Мерседесэй» ерэжэ гурба дахин дохёо үгэхэдэнь, би хүшэгээ буулгаад, газай кран нээхэб. Иимэ юумые би хүсэнэгүйб, зүгөөр энээниие хэхэ ёһотойб. Намайе хүлисэгты, хүлисэгты. Гэдэргэ сухарихa зам намда үгы. Нюур руугаа кислота хаяулаhхаар, иигэжэ үхэбэл дээрэтэхэ.

Хахасая даа, хүлисэгты».

Баруун оронуудай номнолшод Я. Палах гэгшын бэеэ хорложо алаһые али болохоор хүхирүүлжэ, Чехословакиие тойруулан шахардуу оршон байдал тохёолдуулхые, нийтэ-политическэ ажабайдалые заһаруулгада һаад хэхээр һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэхыень орон доторхи социализмда харша хүсэнүүдые тухирхын тулада аһан шадалаараа оролдолго гаргана. Мүнөө эдэ номнолшод студентка Бланка Нахазеловагай бэшэгэй зүб байһанда һэжэг түрүүлхэ һэдэлгэ хэнэ.

Баруун оронуудай хэблэл иимэ юумэ хэхэ гэжэ яһала хүлеэжэ болохоор байгаа даа. Харин Чехословакиин хэблэлэй зарим органуудай хэдэг ябуулганууд гайхал түрүүлнэ. Тэдэнэр уршагта ушарнуудтай холбоотой бүхы оршон байдалые нарийнаар, эсэстэнь хүрэтэр элирүүлгэдэ туһалхын ороондо, һэжэг түрүүлхэ, чехословак олониитые худхуулха, маргуулха, этигэхэгүй, сошордохо ба һүрдэхэ ябадалай гарадаг оршон байдалые зорюута һужэрөөхэ һэдэлгэ гаргана бшуу.

Тиихэдэ «өөрыгөө галдаха» үшөө хэдэ хэдэн һэдэлгэнүүд хэгдээ гэжэ Чехословакиин хэблэлһээ мэдээжэ болоо. Баруун оронуудай идхалга номнолой зарим органууд эдэ хүнүүдые политическэ тэмсэлшэд гэһэн шахуутааршье харуулхые яаралтайгаар оролдожо ороо. Гэхэ зуура, Чехословакиин хэблэлдэ толилогдоһон мэдээнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, элдэб гэмтэ ябуулгануудай түлөө хэһээлтэһээ зайсахые эрмэлзэдэг уголовно гэмтэд иимэ һэдэлгэнүүдые хэнэ гэжэ эли боложо үгэнэ.

ЧССР-эй правительство һаяхан мэдүүлгэ хээ, тэрээн соонь тусхайлбал, иигэжэ хэлэгдэнэ: «Хэтэрмэ зүрюу бүлэгүүдэй зүгһөө правительствада, тэрэнэй органуудта шанга түхэлтэйгөөр баалалтанууд хэгдэжэл байдаг, тэрэ мүртөө эдэ эрилгэнүүдые дүүргэлтэ болгохын аргагүй, эдэ эрилтэнүүд эрхэтэдэй бодото хэрэглэмжэдэ хамаатай бэшэншье һаа, январиин һүүлээрхи политикые дэмжэһэн алхам гэжэ үндэһэ баримтагүйгөөр харуулагдадаг байна.

Городууд болон һууриин газарнуудта ёһо гурим, намдуу байдал хангахын, Чехословакиин хуулинуудта харша кампаниинуудые уридшалан зайсуулхын тулада шухала, тодорхой хэмжээнүүдые абаха уялга дотоодын хэрэгүүдэй министртэ правительство даалгаа. Прагадахи байдалай шахардуу болоһон дээрэһээ намдуу түбшэн байдалда, хүн зоной аюулгүй байлгада түбэг тохёолдуулагшадта эсэргүү шухала хэмжээ абахые правительство уялгалаа».

Хуулиин ёһоор үйлсэнүүдтэ гурим тогтоохо талаар нийтын аюулгүйе сахидаг хүдэлмэрилэгшэд хэмжээнүүдые абаа. Эдэ хэмжээнүүдэй абтахада, Вацлавска талмай дээрэ, Краковска ба Оплиталовска үйлсэнүүд шадар нийтын гурим эбдэгшэдэй ябуулганууд зайсуулагдаа. Хэдэн арбаад хулиганууд баригдаа гэһэн мэдээсэл ЧССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерство январиин 27-до толилһон байна.

Баригдагшад тушаа прокуратурын органууд хуулинуудай ёһоор зохихо тобшололнуудые хэжэ байна гээд нийтын аюулгүйе сахиха городской управлениин начальник ЧТК агентствын корреспондентдэ мэдээсээ.

„ПРАВДА БУРЯТИИ“ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Парткомой түшэг тулгуури» гэһэн түрүү бэшэг. «Табан жэлые болзорһоонь урид» гэһэн гаршаг доро информацинууд. РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: Пропагандистнуудай ажал хүдэлмэридэ зорюулагдаһан тусхай материалнууд

Гурбадахи хуудаһанда: «Буряадай социологиин мүнөө үеын байдал ба тэрэнэй ерээдүй» гэһэн Д. Лубсановай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Сказка о Попе и его работнике Балде» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан үльгэр. 18.30 минутаһаа концерт. 19 часһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн дамжуулга буряад хэлэн дээрэ. 19.20 минутаһаа «Ленинскэ ажалай вахта» гэһэн дамжуулга. 19.40 минутаһаа «Үбэлэй үдэр богони» гэһэн киноочерк. 20.20 минутаһаа «уран һайханай самодеятельность» гэһэн телевизионно журнал. 21.20 минутаһаа ТАСС-ай лентээр абтаһан мэдээсэл. 21.25 минутаһаа «Он пошел один» гэһэн уран һайханай фильм.

СПОРТЫН ҺОНИН

ШАТАР. ХҮДӨӨГЭЙХИ[Н] ЭРХИМҮҮДЭЭ ЭЛИРҮҮЛБ[А]

«Урожай» бүлгэмэй шатаршадай, мүн команданууд хоорондын түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөн дүүрэбэ. Долоон үдэрэй туршада үргэлжэлһэн үсэд шанга тулалдаанай эсэстэ Буряадай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй команда, Доржиев, Цыренжапов, Метруева гэгшэдһээ бүридэһэн Хориин аймагай командануд аб адлихан—тус бүри хори нэгэн очкотой байба. Теэд хоорондоо наадахадаа Хориин команда шүүгдэжэ, хоёрдохи һуурида, нүгөөдэнь нэгэдэхи һуурида гараа.

Арба юһэн очко абаһан Буряадай хүдөө ажахын техникумэй Андреев, Будаев, Убугунова гэгшэдһээ бүридэһэн команда гурбадахи һуурида гараһан байна. Түрүүлһэн гурбан команда шангуудта хүртөө.

Арбан долоон очко абаһан Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай команда дүрбэдэхи һуурида, түнхэнэйхид табадахи, Зэдэ — зургаадахи, Загарай — долоодохи, Ярууна — наймадахи, «Бурколхозпроект» — юһэдэхи, Хэжэнгэ — арбадахи, Прибайкали — арба нэгэдэхи һууринуудые эзэлбэ.

Өөһэд хоорондын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда—нэгэдэхи хюлгэ дээрэ мастерта кандидат Пинягин, хоёрдохи — мастерта [...] дат Залкинд гэгшэд [...] хүндэ шүүгдэнгүй түрүү[...] ринуудые эзэлээ. Гэбэш[...] рим, уулзалгануудтаа «[...] һан» дээрэ гараһан [...] гаа. Энэнь хадаа [...] шатаршадай баһал бэр[...] байһые харуулна. Эхэн[...] дэй дундаһаа Вера Конд[...] ва (Загарай) Будаева [...] (Түнхэн) хоёр адлихан [...] юһэн очкотой болобошье [...] рондоо наадахадаа Конд[...] шүүжэ, нэгэдэхи һуурида [...]

Эдэ хоёр болон бусад [...] лэгшэд бүгэдөөрөө үнэтэ [...] гүүдээр, грамотаар шаг[...] Нэгэдэхи хюлгын хо[...] һуурида Андреев (хүдөө [...] хын техникум), гурбада[...] Доржиев (Хори), хоёрдох[...] гын хоёрдохи һуурида [...] жапов (Хори), гурбадахи [...] Будаев (хүдөө ажахын [...] кум), гурбадахи хюлгын [...] дахи һуурида Танганова ([...] на) гаража, грамотаар[...] шагнагдаһан байна.

Бэрсэеэ зорюута эд[...] байгаад, эгээн гоё наад[...] Андреевые шүүһэн Яр[...] аймагай Пурбо Гармаев [...] бэлэгээр шагнагдаа.

Б. ЦЫДЕН[...]
мүрысөөнэй главна су[...]

ХОККЕЙ. МҮРЫСӨӨН ҮРГЭЛЖЭЛЬ[Ө]

Шайбатай хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Авиационно заводой «Байкал» команда үнгэрэгшэ амаралтын үдэр өөрынгөө талмай дээрэ ЛВРЗ-гэй «Локомотив» командагай мүрысэжэ, түрүүшын уулзалгада 3:2 тоотойгоор шүүгээ. Удаань ЛВРЗ-гэйхид 4:2 тоотойгоор илаба.

Мүн лэ энэ үдэр түмэр замшалай «Локомотив» «Молот» [...] мандые хоёр удаа 11:5, 5:[...] нуудтайгаар шүүһэн байна.

Мүнөө үедэ 14 очкотой[...] һон «Байкал» команда мү[...] лэ түрүүлжэ ябана. 12 о[...] түмэр замшадай түлө[...] хоёрдохи, ЛВРЗ-гэй «Локо[...] гурбадахи һуурида гаранха[...]

Л. БОБЫК[...]

ҮЗЭГДӨӨГҮЙ ХҮЙТЭН

АШХАБАД. (ТАСС). 1900 онһоо хойшо Ашхабадта үзэгдөөгүй шанга хүйтэн январиин 27-нэй һүни үзэгдэбэ. Үглөөгүүр Туркмениин нийслэл хотодо хүйтэнэй хэмжээн 25 градус байгаа.

Тэрэ үглөөгүүр ашхабадайхид нэхы дэгэл, һээы гутал үмдэжэ, ажалдаа ошоһон байха юм. Гудамжын хоёр захаар, тротуарай хажуугаар—добо дошо болотор обоолһон саһан. Иимэ ехэ саһан һаяын жэлнүүдтэ ороогүй юм.

Январиин 26-най үглөөгүү[р] хабалта унаһан саһанай [...] ниинь 31 сантиметр бол[...]

Туркмениин бусадшье [...] нуудта саһан ехээр орож[...] тэнэй хэмжээн 28—33 г[...] хүрэһэн байна. Аму-Дарья [...] мүльһөөр хуяглагданхай.

Туркмениидэ Арктикын [...] ехээр нэбтэрэн орожо, ии[...] га хүйтэн болоо, һаяар [...] гээд Ашхабадтахи уларил[...] жэлгын бюро мэдээсэбэ.

САГААН ЖАБАР ТООҺОРБО

Хүйтэн юундэ шангараа б?

Сибирь болон Забайкалидэ үнихэнэйшье иимэ шанга хүйтэн үзэгдөөгүй һэн. Табин градусай хүйтэниие нютагаймнай наһатайшуулшье мартажа эхилһэн байжа болоо хаш.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин тэн багаар Арктикын жабар Баруун Сибирь руу нэбтэрэн орожо, «Сибириин антициклон» гэжэ нэрлэгдэдэг тон хүсэтэй хүйтэн агаар бөөгнэрһэн байна. Тэрэнэй гол хүйтэнэй хэмжээн 50 градус хүрэтэр болоһон. Тиигэд энэ антициклон Хойто Мүльһэн далайн агаараар удаа дараа нэмээгдэн, Азиин газар дайдын ехэнхи районие эзэлээ.

Декабриин һүүлэй үдэрнүүдтэ Сибириин антициклон Монголой газар нютагууд дээгүүр бөөгнэрһэн тиимэ хүйтэн агаартай ниилэжэ, Ураалай шэлэһээ Номгон далай хүрэтэр нэмжыһэн нэлэнхы ехэ дайдые эзэлһэн байна. Сибириин хүйтэн агаар Украина, Кавказ хүрэтэр нэбтэрэн ороо.

Антициклон гээшэ юун бэ? Шанга хүйтэн агаар ямар ушарһаа тэрээнтэй холбоотойб?

Забайкалиин, мүн тэрэшэлэн Зүүн-Сибириин агаарай уларил хадаа эрид хубилалтатай. Зунинь халуун, үбэлдөө саһа багатай, тон хүйтэн байдаг.

Атлантиин океанай шиигтэй агаар манай эндэ хүрэ[...] дангүй, Европын газар [...] дээрэ үлэшэнэ. Мүн Ном[...] лайншье шиигтэй агаар [...] зүгэй үндэр уулануудые [...] жа, эндэ хүрэтэр ер[...] Тиимэһээ саһа шииг аса[...] лаабтар нойтон агаарай [...] нэбтэрдэггүйһөө болоожо, [...] бүхы шахуу газар дээр[...] лынь сэлмэг, аажам ту[...] байна. Тэрэнэй нүлөөгөөр [...] рай нюруудахи дулаан [...] дэгдэн, хүйтэн улам шан[...] байха юм.

Антициклон манай эн[...] тябрьһаа март һара хүрэ[...] гэлжэлнэ.

Һүүлэй 10—12 жэлэй [...] да Атлантиин далайн аг[...] бириин гүн руу. Байгал[...] нэхи дайда хүрэтэр нэ[...] орожо байгаа. Тиимэһээ [...] эндэ үбэл, зунайшье үе[...] нойтоор элбэг, уларил [...] үбэлынь дулаабтар бай[...] шэ.

Харин мүнөө жэл А[...] кын дулаан агаарай хүс[...] лабтар байжа, Сибирь [...] нэбтэржэ шадаагүй. Ти[...] үбэлнай ханхинама хүйт[...] ба бшуу. Иимэ саһа ш[...] шанга хүйтэн январиин [...] тэр үргэлжэлхэ. Респу[...] мнай ехэнхи нютагуудаар [...] дөө 33—38 градус, хойто[...] гуудта 40—45 градус [...] байха.

Н. АФОНИ[...]
Улаан-Үдын гидроме[...] серваториин директ[...] орло[...]

СҮҮДЭЙ ЗАЛЬҺАА

ГЭМЭЭ АМСАБА

1968 оной майн нэгэнэй үдэр Хиараан-Адаг (Хяагта) тосхоной гудамжада һогтуу Ю. А. Нечаев гэгшэ тэндэ дайралдаһан хүнүүдтэ салшажа, наншалдаа үүсхэһэн байна. Тиигээд тэндэхи нютагай Плеханов, Бутырин гэгшэдтэй наншалдаад, бага зэргэ молхюулһандаа хороо бусалжа, үһөөгөө абаха гээд, хоёр аматай буугаа һомолжо, гэрһээ гараа. Магазинай үүдэндэ хүнүүдэй байхыс хараад, тэдээн руу хоёр дахин буудажархёо.

Һогтуу Ю. А. Нечаевай буугай һомондо дайрагдан, ямаршье зэмэгүй Суворов, Рудаков, мүн тус тосхондо ажаһуугша Зрюнин гэгшэд алагдаһан, Тихомиров шархатаһан байна.

Һаяхан Буряадай АССР-эй Верховно сүүдэй коллеги Ю. А. Нечаевай гэмтэ хэрэгые хаража үзөөд, шэрүүн хэһээлтэ—саазалан хороохо гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

Шиидхэбэринь бэелүүлэгдээ.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын январи[...] нэй номерой хоёрдохи ху[...] найн һүүлшын колонкын [...] һоо хоёрдохи таблицын [...] һээ 8-дахи мүрэй түрүүш[...] сэнэгтэ 1493.5; гурбада[...] даһанай түрүүшын ко[...] хоёрдохи таблицын д[...] 18-дахи мүрэй 3-дахи хүс[...] 111,1 гэжэ уншаха.

Редакторай орло[...]
М. Н. НИМАЕ[...]

Гор. Улан-Удэ, типографи[...] ления по печати при Совете [...] ров БурАССР.
Н-00364.
Зак. № 53.